

# کیہ ندیاں داناں وے لوکا

(گیت اتے نظماں)

پیارا سنگھ کدووال

لپی انتر: پروفیسر عاشق رحیل

گلشن ادب پبلی کیشنز آؤٹ فال روڈ لاہور

موبائل : 0300-4260783

ای میل: [ashiqraheel@hotmail.com](mailto:ashiqraheel@hotmail.com)

وچ ہو یا ہے۔ اوہ اپنے ایس کا ونگر بہہ راہیں کوئی مدھ مارگی سختی نوں بھالن تاں تڑا ہے پر اوس  
 دا کوئی سرا اوس دے ہتھ آؤندا نہیں لگدا۔ اوس دی کوتا دے وشے بہوں دشاوی بہوں رنگے  
 نیں۔ اوہ ساہنک سمھیا چارک، ساہک، دھارک، ادھیاتمک، بھگولک دسھدیاں نوں بیاندا۔  
 اوہناں توں پار کسے مور تلاش وچ نکل تڑا ہے۔ اوہ تلاش سوے نال جو کے سوے دی تلاش  
 وچ بدل جاندی ہے۔ اوہ کہندے ہے۔

تن دی قید وچ بچھی

چیون جیل وچ سڑدی

تیل تیل مردی

ہوکیاں سنگ

دن گزار رہی ہے

اوہ اپنی کوتا داسری گنیش سوے چیونک یا ترانال جوڑ کے کردا آکھدا ہے کہ چیون ندی  
 وانگ ہے جس دا کوئی نام نہیں ہے پر چیون دیاں دکھ دکھ پرستھیاں ایس نوں اڈاڈ نام دیندیاں  
 ہن۔

اک ندی ایسا ورپایا

دیش بدیش سبھ گھمایا

ایس ساری دی ساری کھل یا تر وچ اوہ تھاں تھاں تے ایہ محسوس کر: اندیاں محسوس  
 ہوندا ہے کہ میں تاں بس کوئل بولاں والا شاعر ہاں تے زہروں امرت وچ بدلن داسو تر بھالن تریا  
 ہاں۔ ایس سوتر نوں بھال دیاں اوہ اپنی یا تر اچوں لنگھیاں پرستھیاں دی کتھا وارتا نوں شاعری  
 دے بولاں راہیں بیاندا ہے۔ اوہ اکھوتی دھارک بانیاں نوں مخاطب ہوندا ہے تے اپنی مانسکتا  
 والے راجتیاں نوں وی۔

# کیہ ندیاں داناں وے لوکا

(گیت اتے نظماں)

پیارا سنگھ کدووال

لیپہ انتر: پروفیسر عاشق رحیل

گلشن ادب پبلی کیشنز آؤٹ فال روڈ لاہور

موبائل : 0300-4260783

ای میل: ashiqraheel@hotmail.com

## سارے حق لکھاری وے

کتاب دا ناں ..... کیہ ندیاں دانائیں وے لوکا

شاعر ..... پیارا سنگھ کدووال

سال اشاعت ..... 2014ء

کمپوزنگ ..... میاں عقیل ارشد

لکھاری کمپوزر شاہد رہ لاہور

0423-7915721

کتنی ..... 500

مُل ..... 300 روپے

کینیڈا امریکہ ..... 20 ڈالر

انگلینڈ ..... 10 پونڈ

پریس ..... ریاض شہباز پرنٹنگ، پریس لاہور

ملنے دے پتہ:

گلشن ادب پبلیکیشنز آؤٹ فال روڈ لاہور

ای میل: ashiqraheel@hotmail.com

سمہرپن

دنیا دے اوہناں لوکاں

دے ناں

جیہڑے امن لئی

سنگھرش کر رہے نیں

## فہرست

|    |                                                      |
|----|------------------------------------------------------|
| 8  | ☆ ودرودیاں چنگاریاں سکھندر                           |
| 17 | ☆ انتر نکھی سویدنا توں باہر نکھی چیتنا ول جسیر کاروی |
| 23 | -1 کیہ ندیاں دانائاں وے لوکا                         |
| 25 | -2 زندہ لاشاں                                        |
| 31 | -3 شاعر                                              |
| 35 | -4 معانی                                             |
| 37 | -5 دیوالی                                            |
| 40 | -6 ننگ                                               |
| 42 | -7 نام                                               |
| 45 | -8 ورو دھی                                           |
| 48 | -9 جلائے آپ                                          |
| 50 | -10 2009ء جی آیاں                                    |
| 52 | -11 ایہہ جسم میرا                                    |
| 55 | -12 سقراط                                            |
| 57 | -13 سانفرانسکو                                       |
| 59 | -14 چائنا ٹاؤن                                       |
| 62 | -15 ورو دھی                                          |

|     |                        |     |
|-----|------------------------|-----|
| 65  | چک دیاں گے             | -16 |
| 68  | جنہور                  | -17 |
| 69  | قدرت                   | -18 |
| 70  | پہچان                  | -19 |
| 73  | باس                    | -20 |
| 78  | گارنج کلکٹر            | -21 |
| 82  | پاگل                   | -22 |
| 88  | کامے                   | -23 |
| 92  | ترشنا                  | -24 |
| 94  | اڈیک                   | -25 |
| 98  | حیاتی دی سد            | -26 |
| 101 | سرکاری گولی دامل       | -27 |
| 103 | لاش                    | -28 |
| 106 | سورج نہیں مویا         | -29 |
| 113 | سچ                     | -30 |
| 115 | ودروہ                  | -31 |
| 117 | توں                    | -32 |
| 119 | ایہ میں کیسا اندر بنیا | -33 |
| 124 | محبت                   | -34 |

|     |                               |     |
|-----|-------------------------------|-----|
| 126 | سوچاں                         | -35 |
| 129 | سماں                          | -36 |
| 131 | راج پلٹا                      | -37 |
| 135 | اتر پت                        | -38 |
| 137 | سُفنے                         | -39 |
| 139 | فون سند لیش                   | -40 |
| 143 | سادھنا                        | -41 |
| 146 | بھرم جال                      | -42 |
| 148 | نظم                           | -43 |
| 154 | جھجھک                         | -44 |
| 156 | پتھر کٹ                       | -45 |
| 159 | پینتی سال                     | -46 |
| 163 | کسے آنک نے بچایا ہے کوئی دھرم | -47 |
| 166 | تیرا مُرنا                    | -48 |
| 168 | شٹ اپ                         | -49 |
| 171 | نویں کر چاری                  | -50 |
| 177 | پیاں                          | -51 |
| 179 | ایجنٹ                         | -52 |
| 181 | تڑپ                           | -53 |

183

-54 عشق

## گیت

187

-55 دل والے ویڑے

189

-56 برساتاں لائیاں

191

-57 کدے نہ مانی دل رکھدے

193

-58 یاد تیری

195

-59 ای-میل پائی

198

-60 جگ تیرے درشن پائے

201

-61 بہہ سکیے چھاویں یاداں دی

203

-62 نیونہ لگا تیرے نال

205

-63 دل جانی

207

-64 دل توڑیں نہ

209

-65 میں پہنچاں گا ضرور

211

-66 دھیاں پتراں دا کھیڑا ہے

214

-67 میلے وچ بھنگڑا

216

-68 بازی

219

-69 ساون

221

-70 لارے

223

-71 روح پردیس

## وِدر وہ دیاں چنگاریاں

اجو کے سماج وچ بہت ساری پنجابی کوتا مانوی سروکاراں توں ابھج رہ کے لکھی جا رہی ہے پر کینڈین پنجابی شاعر پیاراسنگھ کدووال داناں انجیہ غیر ذمے دار شاعراں وچ نہیں آؤندا۔

پیاراسنگھ کدووال نے 2009ء وچ چیتنا بھر پور غزلاں داسنگریہ ”سمیاں توں پار“ پرکاشت کر کے ایہ سیدھ کر دتا ہے کہ اوہ اک چمن پنجابی شاعر ہے۔ ایس غزل سنگریہ وچ اوس نے ساہجک / سمھیا چارک / راج نیٹک / قدر اں قیمتاں نوں بڑی ہی بلند آواز وچ ونگاریا سی۔ ساہجک رچنا کردیاں کدووال ایس گل ولوں وی چمن رہندا ہے کہ سکھ گروواں دلوں درساں کھیاں زندگی دیاں اُچیاں نیچیاں مانو قدر اں قیمتاں اوس دی ہمیشہ رہنمائی کردیاں رہن۔

”کیہ ندیاں داناں وے لوکا“ پیاراسنگھ کدووال دیاں نظماں تے گیتاں دی پہلی پُتک ہے۔ ایس کاو پُتک وچ کدووال نے ساہجک / راج نیٹک / دھارمک و شیاں نوں بخوبی پیش کیتا ہے۔

پیاراسنگھ کدووال دی کوتا نوں سمجھن لئی اوس دی کوتا ”کیہ ندیاں داناں وے لوکا“ دیاں پٹھ لکھیاں سطر اں نال گل شروع کیتی جاسکدی ہے۔

کیہ ندیاں دا سچ وھا

لہر لہر دکھ دا راہ

مانو دے کوچھ نوں ڈھکن

لنگھدی تھیں تھیں وے لوکا

کیہ ندیاں داناں وی لوکا

ایہناں سطران وچ ساڈے سمیاں دی بھتوں مہتو پورن سمیا واناورن پردوشن  
ول ساڈا دھیاں دوا یا گیا ہے کہ کیویں منکھ زندگی دے مہتو پورن سُروت پانی دے  
سومیاں ندیاں/ دریاواں نوں پردوشن کر رہیا ہے۔

ایس کا ونگریہ دی کوتا ”زندہ لاشاں“ نوں بہو دشاوا دی کوتا کہا جاسکدا ہے۔  
ایس کوتا وچ کد ووال بہو۔ دشاوا دی چرچا چھیڑدا ہے۔ زندگی نال سبھت وکھو وکھ  
کھیتراں وچ سرگرم ساڈے رہنماواں دی مانسک ختوت نوں ہی کد ووال ساڈے  
سمیاں دیاں ساجک/ سمھیا چارک/ راجنیک دھارمک سمیاواں لئی ذمے وار سمجھدا ہے۔

ایہ مان مریدا تے

سنسکرتیاں دے رکھوالے

وڈیاں عقلان

لمیاں پوچھاں والے

اک تھیں اکو بندو تے

رک چکے نیں، مک چکے نیں

ایہ ضمیر فروش

نت بھاشن جھاڑ دے

بھیڑاں اکساؤندے

لوکاں نوں لوکاں نال لڑاؤندے  
 تے تتھا کتھت شہیداں نوں  
 سون پتریاں وچ سجاؤندے  
 پر سچے شہیداں دے ناں تے  
 تلملاؤندے، مونہہ چڑاؤندے  
 اک تھان اکو بندو تے  
 رُک چکے نیں، مُک چکے نیں

توپ دھاری ہوا باز  
 سمندری بیڑے، ٹینک  
 ہیلی کاپٹر، فوجی سوار  
 لے ات آدھنک ہتھیار  
 تے مارو شکتی دا ہنکار  
 اپنے دستیاں دا رُخ  
 کدے وطن تے شہر یاں  
 کدے گواڈھی دیشاں  
 کدے دور دُراڑے دے  
 غربت ماریاں ول موڑدے  
 اپنے ناں دا ڈنکا دجاؤن لئی  
 تے اپنی بستی واری ہوس نوں

جُٹھے پاؤں لئی

منکھتا دے ہتیارے

اندروں کھوکھلے، باہروں قصائی

اک تھاں، اکو بندوتے

رُک چُکے نیں، مک چُکے نیں

ایس کو تا وچ ہی پیارا سنگھ کد ووال اچھے وکاؤ ضمیراں والے دھارمک راہنماواں

دے دھارمک بھرٹا چار دی وی سخت شہداں وچ ننڈیا کردا ہے۔ جو شاعر اپنے نجی

سوار تھاں خاطر پھر کو فساد کرواندے ہن، جہناں وچ سینکڑے معصوم لوکاں دیاں جاناں

چلیاں جاندیاں ہن۔

بیدوشیاں تے جتھے کتے دی

چلدی ہے گولی، ہوندا رکتپات

بمبئی حیدرآباد جاں ہووے گجرات

کشمیر، فلسطین، لائبیریا

کابل، نیویارک جاں بغداد

لوکاں دیاں لاشاں دے لگدے نیں انبار

کھچرا ہاسا ہسدے ایہ شیطان

رہے اپنی جت دی خوشی وچ

ٹوسٹ کردے، تھے گڈوگڑاؤندے

کلاکارے مار دے، کچھاں وجاؤندے

ایہناں حیوانی پاگل کاریاں نوں  
 سبھاک، دسدے، دھر سداؤندے  
 ریت منکھ تے منکھتا اوپر  
 نویوں نواں قہر ڈھاہندے  
 اک تھاں، اکو ہندو تے  
 رُک چکے نیں، منک چکے نیں

دھرتی دے کسے وی حصے وچ پیدا ہو یا شاعر ہمیشہ سنجی مانوتا کلیان و شوا من دی  
 منگ کردا ہے اتے جنگ دا ورودھ کردا ہے۔ کیونکہ جنگ ہمیشہ تباہی لیاؤندی ہے۔  
 ہسدے و سدے گھراں نوں قبرستان وچ تبدیل کر دیندی ہے۔ ماواں، دھیاں، بھیناں  
 دی زندگی وچوں خوشیاں پُرا کے اوہناں نوں عمراں جیڑا ستاپ دے جاندی ہے۔ گھراں  
 دے ویہڑیاں وچ ہسدے کھیڈ دے، کلکاریاں مار دے پچیاں دیاں اکھاں وچ ہنجواں  
 دے ہڑوگا جاندی ہے۔ جنگ دے ورودھ کھڑا شاعر نظم وچ پیار سنگھ سد ووال وی کجھ  
 اجیہی ہی گل کر رہیا ہے۔

جنگ نفرت بیجی ہے  
 نفرت جمی ہے  
 نفرت پال دی ہے  
 نفرت وڈھ دی ہے  
 منکھتا دا گھر لٹ جانا ہے  
 تے ہر دو جے جاں تیجے موڑ تے

لہدی ہے زندہ  
جاں مُردا کوئی قبر  
جس دے سرہانے بیٹھی رہندی ہے  
کوئی لنگڑی سوچ

لولی وچار دھارا  
جسدا ہر تیسرا ادھارا واک  
جس دا چوتھا ان پٹیا قدم  
کسے نویں جنگ ول ودھن دا  
کارن بن دا ہے

گلوبلی کرن دامنڈی سمھیا چار کس طرحاں دی سماجک 'سمھیا چارک' تباہی لیا رہا  
ہے۔ اوس دا شادبک چتر پیارا سنگھ سد ووال اپنی نظم "نام" وچ کجھ ایس طرحاں پیش کردا ہے۔

امریکہ دی کھچ نے  
وکست کیتی گلوبل منڈی  
ایس گلوبل منڈی اندر  
لگی پھیر سمھیا چارک دی بولی  
پہلاں اس نے ساڈے کپڑے بدلے  
پھر بولی کیتی رول کھچولی  
پگیاں جوڑے خنیاں گستاں

اک اک کر کے لہندے جاندے

ایس فیشن دی دوڑ وچ

بن دی جاوے اکو ٹولی

دھرم دا کھوٹا پھن کے ساڈے رہنما کس طرحاں لوکاں دی مانسکتا وچ دھارمک

جنوواد دی زہر دا چھڑکا کر دے ہن اُتے اوہناں توں دھرم دے نام اُتے معصوم لوکاں دا

بازاراں چورستیاں سڑکاں اُتے قتل عام کراؤندے ہن۔ ایس دا پر بھاوشالی اُلکھ پیارا

سنگھ سد ووال اپنی نظم ”چک دیاں گے“ وچ کجھ ایس طرحاں کر دا ہے۔

رام رام

اللہ اللہ

ستنام ستنام

چن والے پیپے مونہہ

گالھاں بکدے

ہر منکھی آکار

تیویں مرد بچہ

سانوں مار کے

گھائل کر کے

ککھاریاں مار دے

دھونساں جماؤندے

گھاؤندے جاندے

چک دیاں گے

دُکی بکھی

چک دیاں گے

رِشوت خوری جاں کرپشن اک ہوو وِشا ہے جس دا ہوو پاسے ہر پاسے ہی بول  
بالا ہے بھاویں کہ ہر تھاں ایس دے وکھو وکھرے روپ ہن۔ کسے تھاں ایہ روپیاں  
جاں ڈالراں دے روپ وچ دتی جاندی ہے اتے کسے تھاں گفٹ دے روپ وچ پر  
ایہناں دا ادیش اک ہی ہوندا ہے۔ رِشوت دین والے دا کوئی رُکھا ہو یا کم کرنا ایس وچار  
نوں کاوک روپ وچ بیان کرن لئی کد ووال پوپ سنگیت دی مدد لیندا ہے۔ پیش ہن  
اوس دے ایس وچار نوں پیش کر دیاں اوس دے ”ریپ گیت“ دیاں ایہ سٹراں:

بس اڈا جاں ہووے پورٹ

پارلیمنٹ جاں ہووے کورٹ

نیجمنٹ جاں ہووے بورڈ

ایل ایف دیم ہیوسیکلر کوڈ

گفٹاں لے لے کر دے کم

کر وِشا مدُ خوش ہر دم

سونے دی راکھی بیٹھے چور

ڈونٹ ٹیل می اپنی تھنگ مور

آئی کانٹ بئیر دس نو سنس مور

پیارا سنگھ کد ووال نے ”کیہ ندیاں داناں وے لوکا“ کا وِنگرہ وچ بھاویں کہ

انیکاں ہو روٹاں بارے وی نظماں لکھیاں ہن پر میں اوس دی نظم ”سماں دیاں پٹھ لکھیاں  
سٹراں دا ذکر کر کے اپنی گل ایتھے ہی ختم کرنی چاہاں گاتاں جو پُستک و چلیاں باقی نظماں  
پڑھن دی وی پاٹھاں نوں اُتسکتا بنی رہے۔

میں چکھیا بزرگاں میں چکھیا سیانیاں  
کئی داناں نجومیاں نکڑیاں ستانیاں  
کئی شاعراں کئی کاراں بہادران تے رانیاں  
جھنگ سیالاں اُتے کھیریاں توں چکھیا  
ہیر تے رانجھے دے دیہڑیاں توں چکھیا  
ناٹھاں جو گیاں دے چیلیاں توں چکھیا  
لیلیٰ تے مجنوں دے ٹلیاں توں چکھیا

کسی دے تھلاں توں تے ہوتاں توں چکھیا  
سوئی مہینوال دے پر ہوتاں توں چکھیا  
کسے توں سماں سنبھال نہ ہویا  
سماں بدل لیا پر سوال نہ مویا  
پکڑ سمیں تے کسے دی نہ ہوئی  
زندگی ہے زندگی ہسی کدے روئی

سکھندر

سنپاؤک ”سنواؤ“

ٹرانٹو

## انتر مکھی سوید ناتوں باہر مکھی چیتنا ول

پنجابی دی بہت ساری کوتا اپنی دشنازدھارت کر کے چل دی ہے۔ کوتا بھادیس منڈھلے دور دی ہووے چاہے آج دے دور دی۔ کوتا ساہنے دو مکھ سر و کار ہوندے ہن۔ اک تاں اوہ سوے ہوند نال جُوے مکھ سر و کاراں نال سانجھ پاؤندی ہے تے دو جاوے سانجھ نوں سمجھ کے سماجک سچ دا پرگٹا کر دی ہے۔ کوتا بھادیس کوئی وی ہووے کوتا دا سماجک سچ دا پرگٹا کر دی ہے۔ کوتا بھادیس کوئی وی ہووے کوتا دا سماجک تے آتمک کچھ صاف تے سپٹ ہونا لازمی ہے۔

کوتا دے نام تے پنجابی وچ کئی ونڈیاں پیاں ہوئیاں ہن۔ ہر طرحاں دی ونڈ دے نال اک الگ ہی کوئی سموہ بھجیا ہویا ہے۔ کئی کوئی ودھیرے انتر مکھی ہو کے لکھدے نیں۔ جویں باہر لے سنسار دے نال اوہناں دا کوئی ناٹھ ہی نہیں ہوندا..... تے کئی کوئی باہر مکھی ورتاریاں وچ ایس طرحاں رچ چکے ہن کہ انتر مکھی ورتارے اوہناں دی سر جتا تمک دنیا دا حصہ ای نہیں بن دے۔ بہت گھٹ کوئی ایچھے ہن جیہناں دی جیون شبیلی وچ انتر مکھتا تے باہر مکھتا واسمیل ہوندا ہے۔ ایہ سُمیل پرتکھ روپ وچ گنے چنے کوپاں وچ دیکھن نوں ملدا ہے۔ پیارا سنگھ اپنے ایس کاؤ سنگر یہہ وچ اوس سُمیلیا والی سستی نوں بہت ہی سڈھے تے سادے روپ وچ پرگٹاؤن دی کوشش وچ لکھا دکھائی دیندا ہے۔ اوس دی ساری دی ساری کوتا کسے وی تھیمک پاسار نال سمجھی ہوئی نہیں ہے۔

اوہ ہر پل نوں گل کہندا ہے۔ جویں پل پل بدلدا ہے۔ اوس دی قلم شکتی کجھ نواں پرگٹاؤن دی کوشش کر دی ہے۔ اوس دی قلم کتھا جیونت تیاں توں شروع ہو کے مکھی جیون دیاں بھن بھن حالتاں وچوں لکھدی۔ بدلے جیون سنگ بدل دی۔ ٹھہرے پلاں سنگ ٹھہر دی ہمیشہ کجھ بیان لئی تین شیل ہے۔ اوس دا پرگٹا کتے بہت دھیمی سر وچ تے کتے بہت تیکھے شیداں

وچ ہويا ہے۔ اوہ اپنے ایس کا ونگر یہہ راہیں کوئی مدھ مارگی نختی نوں بھالن تاں خردا ہے پر اوں  
 دا کوئی سرا اوں دے جتھ آؤندا نہیں لگدا۔ اوں دی کوتا دے وشے بہوں وشاوی بہوں رنگے  
 نیں۔ اوہ ساہنک سکھیا چارک، ساہنک، دھارمک، ادھیا تمک، بھگولک دسدیاں نوں بیاندہ۔  
 اوہناں توں پار کسے ہور تلاش وچ نکل خردا ہے۔ اوہ تلاش سوے نال مجھ کے سوے دی تلاش  
 وچ بدل جائی ہے۔ اوہ کہندہ ہے۔

تن دی قید چ بھی

جیون جیل چ سڑدی

تِل تِل مردی

ہوکیاں سنگ

دن گزار رہی ہے

اوہ اپنی کوتا داسری گنیش سوے جیونک یا تراناں جوڑ کے کردا آکھدا ہے کہ جیون ندی  
 وانگ ہے جس دا کوئی نام نہیں ہے پر جیون دیاں دکھ دکھ پرستھیاں ایس نوں اڈاڈ نام دیندیاں  
 ہن۔

اک ندی ایسا درپایا

دلش بدیش سبھ گھمایا

ایس ساری دی ساری مکمل یا تراد وچ اوہ تھاں تھاں تے ایہ محسوس کر: اندیاں محسوس  
 ہوندا ہے کہ میں تاں بس کوئل بولاں والا شاعر ہاں تے زہروں امرت وچ بدلن داسو تر بھالن تریا  
 ہاں۔ ایس سوتر نوں بھال دیاں اوہ اپنی یا تر اچوں لنگھیاں پرستھیاں دی کتھا وار تا نوں شاعری  
 دے بولاں راہیں بیاندہ ہے۔ اوہ اکھوتی دھارمک بانیاں نوں مخاطب ہوندا ہے تے اپنی مانسکتا  
 والے راجتھیاں نوں وی۔

اوہ دھانوس جماؤن والے دیاں نوں ات وادی کہہ کے نکار دا ہے جوات وادوں  
 گچلن دے نام تے جنگ کردے ہن تے ہور وڈا ات واد پھیلا دیندے ہن۔ اوہ ہر اوس  
 ورتارے دے ورودھ وچ کھڑا ہے جو قتل و غارت وغیرہ نوں ہوا دیندا ہے۔ اوہ امن دا حمایتی  
 ہے تے جنگ ورودھ کھڑے شاعر دی مانسکتا بیان کردا آ کھدا ہے:

جنگ وچاراں دی ہووے

جاں ہتھیاراں دی

نفرت توں ودھ

کچھ نہیں دیندی

اوس نوں لگدا ہے کہ جنگ جو نفرت بیدی ہے۔ پالیدی ہے بھادویں وچاراں  
 دی ہووے یاں ہتھیاراں دی اوہ شاعر مانسکتا دے ورودھ ہوندی ہے۔ اوس دا وچار ہے  
 کہ لنگڑیاں سوچاں ہی جنگ نوں جنم دیندیاں ہن۔ اوسدی کوتا ”زندہ لاشاں“ ہر  
 طرحاں دے رکت پاس خلاف لکھی خوبصورت کوتا ہے۔ اوہ ٹھہرے ہوئے راجپوت  
 دھارمک اکھوتی سنھیاک نیوواں اندر لے قاتل تے عام جن وچکار سدھی ریکھا چن لئی  
 یتن شیل ہے۔ ”معانی“۔ ”جنگے“ وغیرہ کوتاواں وچ امریکہ ورگے ملک اندر اپنے ہی  
 لوکاں خلاف نابرابری والے سلوک نوں درسایا گیا ہے۔

اوس دیاں کچھ کوتاواں دے بہوں کھسی تے بہوں دشاوی چھ جیون دی پرستکتا  
 وچ وادھا کرن والے ہن۔ ”دیوالی“ کوتا وچ اوہ اندر لے ہنیرے دی گل کردا ہے۔  
 ”نام“ کوتا“ نام توں بے نام ہوئے رشتیاں دا خوبصورت ذکر ہے۔ ”ورودھی“ کوتا  
 عورت، مرد دے رشتیاں وچلی کھچ نوں بیان کردی ہے۔ عورت مرد اک دو جے دے نال  
 وی ہن تے خلاف وی کھڑے ہن۔ پیارا سنگھ دا سبھاؤ ہے کہ عورت مرد وچ رشتہ صرف

خوبصورت ساتھی دا ہونا چاہیدا ہے۔ ”جسم میرا“ نامی کوتا وچ اوہ آکھدا ہے۔

جسم میرا تاں ڈگ سکدے

تیری تلوار نال

پر توں

لڑ نہیں سکیں گا

میرے وچار نال

”سقراط“ نامی کوتا وچ اوہ نشے پیتاں دے خلاف جہاد چھیڑن دی گل کردا ہے۔ اوہ کھمکو شاعر ہے۔ اوس دا جیون مختلف دیشاں وچ کئی پرستھیاں نال کھبہ کے لکھیا ہے۔ اوس دی کوتا وچ اوس دے ایہ سارے احساسات صاف، سپشٹ تے سادے جیسے روپ وچ پرگٹ ہوندے دکھالی دیندے نیں۔ ”سانفرانسسکو“ شہر وچ اوہ منگتیاں دی بھرمار دیکھ کے حیران وی ہوندا ہے تے پریشان وی۔ ایسے شہر نال سب دھت اوس دی کوتا ”چائنا ٹاؤن“ ہے جس وچ اوہ دکھ وکھ قسم دیاں دل لکیاں نوں کتیاں طریقیاں نال پیش کردا ہے۔

اوس دی کوتا وچ دوروبی سو بڑی سو بختا نال پرویش کردے ہن۔ ”وردی“

نامی کوتا وچ اوہ عراق جنگ دی حالت بیان کردا ہے۔ ایس کوتا وچ اوہ اگانہہ ودھو کوتا نال جودا ہے پراگانہہ ودھو وچاراں نال نہیں۔ اوہ یو این او دے طور طریقیاں تے وی شک کردا ہے تے اوس کچھ کچھے سوار تھی تھاں تے وی۔

اسیں سارے کسے نہ کسے روپ وچ گارج کولیکٹر (کوڑا اکٹھا کرن والے)

ہوندے ہاں۔ اسیں اپنے گھریاں اپنے آلے دوالے نظر مارے تاں جیہناں چیزاں دی کدے سانوں ضرورت نہیں پیندی۔ اوہ وی اسیں سلیقے با سجا کے رکھدے ہاں۔ ہر

آدی وچ چھپے ایس گاریج کو لیکٹرنوں اوہ ایسے نام دی کوتاراہیں ظاہر کردا ہے۔

اوس دی سرجن پرکریا وچ اوس دے من اندر کئی طرحاں دے خیال بن دے  
 ٹھنڈے رہندے ہن۔ اوہ کئی وچاراں نوں تشبیہاں وچ ڈھال کے اپنی کوتا دے تھیمک  
 پاسار دا حصہ بنا وندا ہے۔ انج کردا اوہ وشے وستوتوں کتے کتے پراں تاں جاندا ہے پر  
 بھٹکدا نہیں۔ کئی وار کئی کوتاواں وچ اوہ کئی وچار چھیڑ لیندا ہے تے پھیر وچاراں دی آپسی  
 جنگ وچ اوہ کئی وچار چھیڑ لیندا ہے تے آپ کلا پے جاندا ہے۔ پر اوس دے ایس کلا  
 پن وچ اک الگ ہی ہوش ہے جو کھنجل بن دا پرتیت ہوندا ہے۔

اوس دی کوتا ”ترشنا“ ایس سنگریہہ دیاں پراپت کوتاواں چوں اک ہے جس  
 تے اُڈدی وچار پرگٹ کیجے جاسکدے ہن۔ اوہ اپنے آپ نوں پر بھاشت کردا آکھدا  
 ہے۔

میں اوہ نہیں

جو توں سوچیں

جو توں لوچیں

بہت کھل دلا

آزاد اُڈتا

اوہ میں نہیں

ایسے کوتا دی روح نال میل کھانداں کجھ ہو کوتاواں جتھے اوس دیاں سیماداں  
 پرگٹ کر دیاں ہن، او تھے سنبھادنا نوں وی سپشت کر دیاں ہن۔ ”حیاتی دی قید“ وچ اوہ  
 آکھدا ہے:

اوہ نزدوش

تن دی قید چ بھھی

جیون جیل چ سڑدی

تِل تِل مردی

ہوکیاں سنگ

دن گزار رہی ہے

”تڑپ“ کو تاوچ اوہ ایسے روح دی درشن اوستھا پراپت کرن لئی تین شیل ہے:

اوس تن اندر

من دی کوٹھی

جس دوالے

ہڈماس دی چار دیواری

نہ کوئی باری

نہ کوئی جھیت کرن دکھاوے

نہ کوئی چیخ

نہ کوئی کلکاری

کل ملا کے پیار سنگھ دی کوتا سوے توں شروع ہوک بھگولک حداں پار

کردی۔ ان ہوند توں ہوند تک داسفر ہنڈاؤندی اپنے آ لے دوالے دے سنسار توں

سچیت اوکا نیاں پرائیاں تے اک روپتا دے چانن دا چھٹا مار دی انتر نمکھی انوبھیاں دے

نال نال باہر نمکھی سنسار دا چنگا ماڑا پرگٹا ہے۔ ایہناں کوتاواں راہیں اوس دی سویدنا تمک

ڈونگھائی روپ وچ چتینا مک ستر ول ودھدی نظر آوندی ہے۔

جسیر کالروی

## کیہ ندیاں داناں وے لوکاں

کیہ ندیاں داناں وے لوکا  
 نرل پانی رنگ برنگی چھاں وے لوکا

ندی جنم توں سُٹی جاوے  
 کنڈیاں اندر گُٹی جاوے  
 مڑ کد وِجھتا جنم بھونیں  
 جانا دور گراں وے لوکا  
 کیہ ندیاں داناں وے لوکا

کیہ ندیاں دا سہج وہاء  
 لہر لہر دُکھاں دا راہ  
 مانو دے کوچھ نوں ڈھکن  
 لگھدی تھاں گتھاں وے لوکا  
 کیہ ندیاں داناں وے لوکا  
 نندی جد پردیسن ہووے

پچھے اک بدلوٹی رووے  
 رُکھاں دی چُپ تونن آوے  
 پوناں دی چھاں چھاں وے لوکا  
 کیہ ندیاں داناں وے لوکا

اک ماں گھرتوں جی سی توری  
 اک ماں توں کنجھ سی توری  
 دو دل خوش خوش اک مک ہوئے  
 دو دل تپ تپ ہنجو چوئے  
 کہو رشتہ کس رشتے دی  
 کنج پھڑدا اے بانہہ وے لوکا  
 کیہ ندیاں داناں وے لوکا

اک ندی ایسا ور پایا  
 دیس و دیس سبھ گھمایا  
 کسے ستایا کسے نوں بھایا  
 وکھری بولی وکھ پہراوا  
 کوئی بگا کوئی کالا ساوا  
 پر اکو جہی ماں وے لوکا  
 کیہ ندیاں داناں وے لوکا

☆☆☆☆☆

## زندہ لاشاں

ایہ مان مریدہ تے  
 سنسکرتیاں دے رکھوالے  
 وڈیاں عقلاں  
 اُچیاں گُرسیاں  
 لمیاں  
 پوچھاں والے  
 اک تھان اکو بندو تے  
 رُک چکے نین، مُک چکے نین

ایہ ضمیر فروش  
 نت بھاشن جھاڑ دے  
 بھیڑاں اوکساؤندے  
 سازشاں رچدے اگاں لاؤندے

لوکاں نوں لوکاں نال لڑاؤندے  
 تے تتھاں کتھت شہیداں نوں  
 سونے پتریاں وچ سجاؤندے  
 پر سچے شہیداں دے ناں تے  
 تلملاؤندے، مونہہ چڑھاؤندے  
 اک تھان، اکو بندو تے  
 رُک چکے نیں، مک چکے نیں

کجھ جنونی، کجھ بھاڑے دے ٹٹو  
 تلواراں، ٹکڑے ہتھ پھڑی  
 تکھیاں ترشلاں موڈھے ٹنگی  
 شانت وسدے لوکاں تے حملے کردے  
 اگاں لاؤندے، بھن توڑ کردے  
 گلاں وچ ٹائر پا  
 پیٹرول پا، معصوم لوکاں نوں  
 مار دے، زندہ جلاؤندے  
 عزتاں اُٹدے، پتاں لاہندے  
 کھلی پاؤندے، لوک تنتر رچاؤندے  
 اک تھان، اکو بندو تے

رُک چکے نیں، مُک چکے نیں

.....

دو جے بنے

توپ دھاری ہوا باز

سمندری بیڑے، ٹینک

ہیلی کاپٹر، فوجی سوار

لے ات آدھنک ہتھیار

تے مارو شکتی دا ہنکار

اپنے دستیاں دا رُخ

کدے وطن تے شہر یاں

کدے گوانڈھی دیشاں

کدے دور دُراڑے دے

غربت ماریاں ول موڑدے

اپنے ناں دا ڈنکا وجاؤن لئی

تے اپنی بستی واری ہوس نوں

پٹھے پاؤن لئی

منکھتا دے ہتیارے

اندروں کھوکھلے، باہروں قصائی

اک تھاں، اکو بندو تے  
رُک چکے نیں، مک چکے نیں

بیدوشیاں تے جتھے بکتے وی  
چلدی ہے گولی، ہندا رکتپات  
بہی حیدر آباد جاں ہووے گجرات  
کشمیر، فلسطین، لائبیریا  
کابل، نیویارک جاں بغداد  
لوکاں دیاں لاشاں دے لگدے نیں انبار  
کھچرا ہاسا ہسدے ایہ شیطان  
رہے اپنی جت دی خوشی وچ  
ٹوسٹ کردے، تھے گُوگڑاؤندے  
کلکارے مار دے، کچھاں وجاؤندے  
ایہناں حیوانی پاگل کاریاں نوں  
سجاک، دسدے، دھر سداؤندے  
نت منکھ تے منکھتا اُپر  
نویوں نواں قہر ڈھاہندے  
اک تھاں، اکو بندو تے  
رُک چکے نیں، مک چکے نیں

ایہناں دیاں ریڈیو ترنگاں  
 ٹی وی تے نشر بھاشن  
 صرف اک ہی معنی رکھدے  
 صرف اک ہی نعرہ بن دے  
 ”لاشاں لاشاں لاشاں.....“  
 لاشاں وچھاؤ لاشاں.....“  
 ایہہ لاشاں دے ونجارے  
 مانوتا دے ہتھیارے  
 وائرس نال مر چکے  
 کسے کمپیوٹر وانگ  
 اک تھاں، اکو ہندو تے  
 رُک چکے نیں، مُک چکے نیں

.....

دوستو!

ایس توں پہلاں کے  
 بن جائیے  
 آپاں وی زندہ لاشاں  
 جاں مٹی دے باوے

چلو

ایہناں تے اپنے وچکار

اک سدھی لکیر کھچئے

جہاں اندروں منکھتا

ضمیر مر چکی ہے

اوہناں زندہ لاشاں نال

نہ کوئی رشتہ رکھے

جے رکھے تے صرف ایہ

منکھتا دے ہر ہتیارے نوں

اپنا دشمن مئے

تے منکھتا دی جت لئی

اینا جنگ لڑائیے!

اینا جنگ لڑائیے!!

اینا جنگ لڑائیے!!!

ایہ جو

اک تھاں، اکو بندو تے

رک چکے نیں، مک چکے نیں

☆☆☆☆☆☆

## شاعر

میں تاں شاعر ہاں  
 کوئل بولاں دا شاعر  
 منکھتا دے پیار دا شاعر  
 جو سچ لئی اُٹھے  
 اوس تلوار دا شاعر  
 جوانی سچ اُڈھی  
 کسے اُننگ دا شاعر  
 گھراں چوں نکل  
 دیس پردیس تک پھیلی  
 جنگ دے وُردھ کھڑا شاعر

جنگ وچاراں دی ہووے  
 چاہے ہتھیاراں دی  
 دوہاں ہی حالاتاں وچ  
 شاعر دی ہار ہوندی ہے

شاعری لئی وڈی مار ہوندی ہے  
 جنگ دے ہر پہلو وچ  
 بڑھی دا، من دا، دل دا، محبت دا  
 رشتہ ٹٹ جاند ا ہے

جنگ نفرت بیجی ہے  
 نفرت جمی ہے  
 نفرت پال دی ہے  
 نفرت وڈھدی ہے  
 منکھتا دا گھر لٹ جاند ا ہے  
 تے ہر دوجے جاں تیجے موڑ تے  
 لکھدی ہے زندہ  
 جاں مردا کوئی قبر  
 جس دے سرہانے بیٹھی رہندی ہے  
 کوئی لنگڑی سوچ

لولی وچار دھارا  
 جسدا ہر تیسرا ادھارا واک  
 جس دا چوتھا ان پٹیا قدم  
 کسے نویں جنگ ول ودھن دا

کارن بن دا ہے

جنگ و چاراں دی ہووے

چاہے ہتھیاراں دی

پچھے چھڈ دی ہے

بونے رشتیاں دی

ہاواں بھری ہوا

زہر اُگلدے بول

اگ لاؤندے گیت

در درشن دے پردیاں

انٹرنیٹ دے پنیاں دے

نئیاں حسرتاں دی مورت

جلوساں دی شکل دھاری

نفرت جگاؤندے نعرے

اگ وچ سڑدے

اگ وچ ساڑدے

اگ دی کھیڑ کھیڑدے

بے وجہ بے مطلب

بن جانڈے نیں لوک

سہرہ توں خود غرض  
 دھری توں ادھری  
 کرمی توں کگرمی  
 اتے خودی دا کردے ہن  
 خود ہی شکار  
 اپنے ہی ہتھیں  
 اپنے آپے نوں  
 لیندے نیں مار  
 وچاراں تے ہتھیاراں دی  
 جنگ دے شکار

میرے دوست  
 توں کجھ وی کہہ  
 پ  
 جنگ وچاراں دی ہووے  
 جاں ہتھیاراں دی  
 نفرت توں ودھ  
 کجھ نہیں دیندی

## معافی

اج

10 ستمبر 2005 نوں

امریکہ دے پردھان نے

ٹی وی کیمرے دے موہرے

کھڑکے منیا کہ

اسیں کیٹرینا کر کے

دُکھاں تکلیفاں وچ پھسے ہوئے

لوکاں ول

دھیان نہیں دتا

اصل وچ ادھ کہہ گیا

اسیں کالیاں نوں

اج تک وی

کالے ہی سمجھیا

فوڈ سٹپاں تے پلن والا

وادھو بوچھ

جے کجھ مری گئے

تاں کیہڑی گل اے؟

پرہن میں

معافی منگدا ہاں

تے نال ہی کہہ گیا

ایہ ذمے داری

اتھے دے لوکاں دی

اتھے دی سرکار دی بہتی سی

☆☆☆☆☆

## دیوالی

دیوے جوتاں روشنیاں  
 اندر باہر ہنیرا  
 کدوں جگن گے  
 ساڈے من مندر دے دیوے  
 چائن ہووے اندر باہر  
 چہریاں تے نور تھیوے

ایہ جو نسیاں دے مارے  
 عمل دے گے کیتے سریر  
 پچھے دی گٹ دے مارے  
 مریل چہرے

دن بدن  
 بغداد دے قبرستان وانگ  
 ودھدے جاندے

اپنے ہی  
 لیڈراں  
 پٹلیاں

افسراں  
تسکراں دی  
ملی بھگت دا نتیجہ ہے  
جو

باہر باہر بنیاں  
قبرستان  
دن بدن ودھدا ودھدا  
گھراں دیاں سردلاں  
تک آ لگا ہے

بوہیاں تے دیوے بال  
اڈیکدیاں  
ماواں بھیناں پتیاں دھیاں  
فکر مند ہنجو ڈھلکن توں روکن  
پیراں بابیاں سنتاں دی  
خیر مناوان  
گردوارے، مندر  
میت، گرے  
جاں کرن ارداساں

کہ سکھی ساندی  
 گھر مُڑ آون  
 گھر مُڑ آون  
 کلباں وچ گئے  
 اوہناں دے لاڈلے جوان  
 اوہناں نوں کیہ پتہ  
 کہ  
 سُونیاں دے دُھوئیں وچ  
 سڑ رہی ہوندی ہے  
 اوہناں دی منگی ہوئی  
 خیر سکھ  
 اوہناں دے ارمان  
 اتے  
 دیوالی دے دیویاں نال  
 جگ مگ کر رہی  
 رات وچ ہور وی  
 پسر دا جا رہیا ہے  
 ہنیرا

## ننگ

کیثرینا دے  
 سمندری طوفانی  
 ہڑاں نے  
 چٹی چڑی دا  
 کالی چڑی پرتی  
 پرگٹ کیتا  
 ”اکھاؤتی برابری“

دا وہار  
 کالے گورے  
 سبھ برابر  
 کوئی نہ کرے وچار“  
 دا سارا ننگ  
 جگ ظاہر ہو گیا

کہ

نیو آرلینز دے

کالے امریکن

انج وی

کالے افریکن

ہی سمجھ گئے

☆☆☆☆☆

## نام

نام

تیری میری ایس دی اوس دی

گل کیہ سبھ دی

دسدا اک پہچان

بھاشا بولی سوچ سبھیتا دلش دھرم

دا پرگٹ کرے نشان

تیرا میرا اوس دا سبھ دا وکھرا وکھرا نام

امریکہ دی کھچ نے

وکست کیتی گلوبل منڈی

ایس گلوبل منڈی اندر

لگی پھیر سمھیا چارک دی بولی

پہلاں اس نے ساڈے کپڑے بدلے  
 پھر بولی کیتی رول کھجولی  
 پگاں جوڑے چُنیاں سُتاں  
 اک اک کر کے لہندے جاندے  
 ایس فیشن دی دوڑ وچ  
 بن دی جاوے اکو ٹولی

گورے کالے بھورے مل کے  
 کھیڈن لگے اکھ مچولی

وٹ وٹائی دی منڈی اندر  
 ناواں دا ہُن پے گیا رولا  
 سنگھ کور لاه کے مارے  
 بن بیٹھے شوان، مینڈی تے پولا

ہُن تاں بابے اگے نکلے  
 آکھن چکنا گھرے توں تولا

گی داہڑی باب کھاوے

ماتا جی ہوئے مام

روکی جیکی ٹینا جیسی

نواں جوانی لہیا ٹام

ایس گلوبل منڈی اندر

رشتے موہ ملاحظے بدلے

جد دے بدلے ساڈے نام

☆☆☆☆☆

## ورودھی

آپاں دونوں  
 اک دوجے دے ورودھی  
 پریمی کرمی کامی کردھی  
 کالے چوے بھورے رنگ  
 ساڈی بنتر دکھ ہے اڈری  
 ساڈی لوڑ ضرورت وکھری  
 کھانا پینا سنبے وکھرے  
 غم غم چپ چپ ساڈ اتھرے  
 تاں وی  
 نہ میں مہاں مرد  
 نہ توں مہاں عورت  
 نہ میں کوئی مہاں نائیک

نہ توں کوئی مہاں نائیک  
 نہ میں کوئی کھل نائیک  
 نہ توں کوئی کھل نائیک  
 نہ میں کوئی دیوتا  
 نہ توں کوئی دیوی  
 نہ میں کوئی بہت سیانا  
 نہ توں کوئی گناں دی گتھلی  
 نہ میں پھمن جاتی کہاواں  
 نہ توں سیتا ماتا لگیں  
 جے میرے چوں راون دکھدا  
 توں وی سروپ نکھاں لگیں

آپاں دونوں  
 چنگے ماڑے  
 اپورن ابھاوی  
 اوگنی اموڑ  
 جھگڑالو آتے اولے

ہمیشہ

چمک دے سمانتر دھرواں وانگ

اک دو جے نوں  
 پرے پرے دھکدے  
 کدے نہ تھکدے  
 کدے نہ اکدے

چل آپاں پھر  
 عورت مرد دی کھیڈ کھیڈیے  
 مل کے سوچئے  
 اک دو جے نوں پورک بنائیے  
 بے شک اساں ورودھی رہنا  
 پر متھ کے تاں ملیے  
 نواں کجھ اُسار دھریے  
 میں تے توں  
 توں تے میں  
 آپاں دونوں  
 اک دو جے دے ساتھی بنئے  
 ☆☆☆☆☆

## جلائے آپ

جلائے آ لھنے جدوں نے پنچھی  
 سرعام متراں نے  
 اوہ سمجھے سی آ بچاؤن گے  
 جو مارے آپ متراں نے

سیاست تے کمیشناں دی  
 رہی سانجھے داری سدا  
 اٹکواڑی سالان بدھی دیر  
 جھلے سنتاپ متراں نے

ترکش تیر رہے ٹنگے  
 کئی جنڈناں بکھی رہی  
 منصوبے وقت سر بدلے

جدوں ناپاک متراں نے

کے ڈاکٹر کیہ کرنا ہے

علاج اوس دا مہن

وسے ہر سوال وچ میرے

جو چاہڑے تاپ متراں نے

پتھراں دے شہریں وسدا

پتھر جیہا ہو بیٹھا ہے

نہ گیا کدو وال مڑ کے

کیتے درلاپ متراں نے

☆☆☆☆☆

## 2009ء جی آیاں

دو ہزار نوں جی آیاں  
 دنیا گئی بھوں جی آیاں  
 سانوں کاہدا گوں جی آیاں  
 دڑ وٹ سوں جی آیاں

براک اباما بن گیا پریزیڈینٹ  
 الیکٹروول وٹاں پھونیاں نو ایکسیڈینٹ  
 کالیاں دے ہو گئے پورے باراں پوں  
 دو ہزار نوں جی آیاں

کینیڈا وچ وی ہویا چون پرچار  
 کنزرویٹوز پارٹی بنائی سرکار  
 لبریز دے رولے نے کیتی پوں پوں  
 دو ہزار نوں جی آیاں

یہودیاں مسلماناں و جی ہویا گھسان  
 زخمی ہزاراں ہوئے سینکڑے دے گئے جانا  
 عزرائیل سٹے فلسطین بمب ٹھوں ٹھوں  
 دو ہزار نوں جی آیاں

مانو بمب غصہ تے جہاد جے بنائے  
 یہودیاں بچے بڈھے عورتاں بمباں نال اڈائے  
 ایسے ظالماں نوں دسو سدا کرو کون؟  
 دو ہزار نوں جی آیاں

پیس مہل ایجنڈا مہیل  
 میز فار ایجنڈا مہیل  
 دو جوتیاں دا ٹل کئی لاشاں پاؤن  
 دو ہزار نوں جی آیاں

لوک پے مردے جی آیاں  
 آپاں نہیں کجھ کردے جی آیاں  
 جی آیاں جی آیاں  
 دو ہزار نوں جی آیاں

☆☆☆☆☆

## ایہ جسم میرا

جسم میرا تاں ڈگ سکدے

تیری تلوار نال

پر توں

لڑ نہیں سکیں گا

میرے وچار نال

انکھ میری

صدیاں توں ہی زندہ ہے

کدے ختم نہ ہونی

کسے مارو ہتھیار نال

اک اک شہد وچ

اتنی گہرائی ہے اتھے

پستکاں لکھی جاؤ  
نویں ارتھاں دے اظہار نال

جو گڑھتی چ  
پی لیندے نیں  
آپ حیات ہمت دا  
اوہ مر کے جمدے نیں  
لڑدے نے اتیار چار نال

جے پنجاب دے  
اسیں ہاں گنڈلی دار گوروواں دے  
نہ من دے این  
وس جاواں گے پیار نال

ساڈے لہو نوں  
ایویں نہ بہتا ازما کے دیکھ  
نہ رُکاں گے  
نہ جھکاں گے

جتاں گے جاں  
مراں گے شکار نال

ایہناں حرفاں تے  
کدے وی دھوڑ پین نہ دینی  
پڑھاں گے، جاناں گے، جیواں گے  
اپنے سمھیا چار نال

☆☆☆☆☆

## سقراط

جے ملے سقراط  
 چرن چھوہ لواں  
 زہر خاطر لوکاں دے  
 جو پی گیا

تتی توی تے  
 بہہ گورو ارجن دسیا  
 سچ ہے شانتی پنچ  
 جے کوئی جی گیا

دار کے چارے پتر  
 دسم گورو آکھیا  
 ہے سکھی کھنڈے دھار  
 جو ایس لیہہ گیا

بھگت سنگھ نے  
 پھانسی چڑھ کے دیا  
 ایس راہ تے جو گیا  
 سمیوں پار گیا

اُدھم سنگھ دے اُدھ  
 ڈائر ماریا  
 جان تلی تے رکھ  
 جو لنڈن سی گیا

کدو و وال توں وی اُٹھ  
 ”ہلا بول“  
 نثیاں نے پنجاب تیرا  
 ہے پیالیا

☆☆☆☆☆

## سانفرانسکو

شام ڈھل رہی ہے  
 گولڈن گیٹ دے پار  
 سورج سمندر وچ  
 گھل رہیا ہے  
 سمندر وچ  
 سونا چمک رہیا ہے  
 لوک اپنیاں کاراں وچ  
 سونا سمیٹ کے گھراں  
 دل پرت رہے ہن  
 چوکاں تے کھڑے بے گھر  
 عورت مرد بچے  
 کچھ دے منگدے  
 ٹھنڈ وچ ٹھر ٹھر کردے  
 ہیلپ می پلیز  
 ڈیم سون رگی دھرتی

سُدرتا فیشن امیری

سمہیا چار دا سکھر

تے

ایہ بلیک سپاٹ

ایہ بے گھر مچلتے

اپنیاں عاداتاں دے مارے

سافرنسکو شہر

دی شان شوکت تے دھبہ

اپنی وڈی امیری

جو تہی دنیا دے مکاں وچ

وچدی غریبی دا

مذاق اڈاوے

اوس دے اپنے مُلک اندر

ہر دوجے چونک تے

تہی دنیا دے

مکلتیاں ورگے مچلتے

بس رنگ دے گورے

☆☆☆☆☆

## چائنا ٹاؤن

شام پھر ڈھلی ہے  
 پرشات مہاں ساگر دے  
 سُدر پہاڑی کنارے  
 دے کنڈھیاں تے وے  
 ات خوبصورت قدرتی  
 نظریاں نال بھرپور  
 فیشن دی دنیا  
 کلا دی پورتی  
 سُدرتا تے  
 اپنی ہی طرحاں دے  
 وکھرے سمیاچار  
 نوں سموئی بیٹھے  
 سانفرانسکو شہر وچ  
 سانفرانسکو شہر دے  
 دل وچ وے

چائنا ٹاؤن ویا  
 چائنا ٹاؤن وچ  
 ہر طرحاں دے کھانے  
 جوئیں کہندے نیں  
 ہر دلش دا ”دانا“  
 دانا تے سیانا  
 ایتھے حاضر ہے حضور  
 ہاں ایہیں دے موڑاں توں  
 ذرا بچ کے  
 ایتھے لگ سکدے نیں  
 طرحاں طرحاں دے جھٹکے  
 ایتھے بکھاں لگی  
 لپ بٹک  
 چپ بٹک بن گئی تاں ساری  
 عمر رنگ دھوؤ  
 تاں دی نہیں اترے گا  
 ایتھے ہر موڑ تے  
 روزگار دی ہے  
 دلدار دی

وگا ر وی تے

دغا باز وی

ایتھے ہان نوں ہانی ملدے

ایتھے ہانی وچھڑ وی جاندے

ایتھے تارو وی ڈُب جاندے

تے کئی ڈُب دے وی تر جاندے

ایہ چائنا ٹاؤن ہے

☆☆☆☆☆

## وِدروہی

(عراق جنگ دے ناں پٹھاں ہوندے ظلم تے)

میں وِدروہی ہاں

جاں کوئی پاگل

جو سچ سوچدا

انسانیت دی نظر وچ

تیرے انصاف نوں تولدا

تیرا انصاف

جو وہشت وِنج کردائے

اگ کھاندا

اگ پیندا

اگ ہی اُگلدائے

ات واد ہنا

معصوماں دا قتل

دہشتگردی

نیمست و نبود کرن لئی

ایس دھرتی توں تے

دنیا نوں سکھ دا ساہ دین لئی  
 پہن لیندے فوجی وردی  
 تے رکھ لیندے یو این او نوں  
 سجا کے اپنے کوٹ دی  
 اوپرلی جیب وچ  
 ہلکے نیلے رمال دے  
 اک کونے وانگ  
 کسے سوہنے مہنگے پین نال  
 پھیر تیرے حکم  
 کدے گھراں دیاں چھتاں تے ڈگدے  
 کدے کسے کارواں تے  
 شہراں دے بزاراں تے  
 کھیتاں کھلیاناں  
 مملیاں مزاراں تے  
 ہوٹلاں ہوٹلاں ہسپتالاں تے  
 کدے بھکھن بھانے راہکاریاں توں  
 ڈنگ ڈنگ دی روٹی  
 دی انتظار وچ  
 ٹھنڈ تے مٹھے توں

نمائی چند بچاؤن لئی  
 کندھ دی اوٹ وچ بیٹھے  
 معصوم بچیاں  
 ابلا عورتاں تے  
 جا ورھدے ہن  
 اوس گھڑی ات واد نوں  
 دنیا توں ختم کرن دا نعرہ  
 پورا ہندا نہیں لگدا  
 معصوم دے قتل  
 نویں ات وادی پیدا کردے  
 ایہ سچ جے میں کہاں کہ  
 ات واد تاں تیرے اندروں نکلائے  
 تاں تیرے حکم دی نظر  
 دھمکاؤندی ہے  
 وودروہی کہہ فرماؤندی ہے  
 تیری پچھلگ منڈلی  
 پاگل کہہ چواؤندی ہے

☆☆☆☆☆

## چک دیاں گے

جد وی سٹھاپتی  
 نفرت دی اک وچ سڑ  
 اگاں لاؤندی  
 لٹاں چاؤندی  
 ڈراؤندی دھمکاؤندی  
 تاں تھیں تھیں  
 بہوگنتی اکھاں وچ  
 شعلے لے  
 سٹھاپتی دے حق وچ  
 نعرے بھگتدی نظر آوے  
 گھٹ گنتی ڈراوے

ایہ نفرت  
 اخباراں تے پہلے صفحے تے  
 ریڈیو ٹی وی  
 دیاں ترنگاں وچ

اگ دے اکھراں  
 اگ دے بولاں  
 اگ دے چتراں  
 دا روپ دھار  
 گھراں دیاں بروہاں ٹپ  
 اکھاں دیاں پٹلیاں  
 کناں دے پردیاں دے پار  
 چپ چاپ لوک مناں نوں  
 اپنی گرفت وچ  
 کر لیندی ہے

دل محبت کرن والا دل  
 صاف خون سپلائی کرن والا دل  
 خون کرن والا دل  
 بن جاندا ہے

بس اک چنگاڑی  
 تے بجلی تیزی نال  
 اکھاں دا شعلہ  
 ہتھ وچ اُتردا  
 باپو دی لاٹھی نکوا بن دی

بے بے دی قرد چاقو  
 گھراں دے دیوے  
 وکراں روپ دھار دے  
 بستی راکھ دا ڈھیر بن دی

رام رام

اللہ اللہ

ستنام ستنام

چن والے پیپے مونہہ

گالھاں بکدے

ہر بٹکھی آکار

تیویں مرد بچہ

سانوں مار کے

گھائل کر کے

کلکاریاں مار دے

دھونساں جماؤندے

گاؤندے جانے

چک دیاں گے

ڈکی بکھی

چک دیاں گے

## جلبور

کوئی تیراں

تکواراں

چاقو

چھریاں

کٹار

نال ماس نوچدے

کوئی جبوراں نال

کئی طعیاں

مہنیاں

دیاں نشتراں نال

من آتما نوں

لہولہان کردے

نہ جین دیندے

کسے نوں

نہ خود جیوندے نیں

## قُدرت

کیثریناں  
 سمندری طوفان  
 تباہی دا بھیا نک روپ  
 شو دی کروپی دا  
 پرتکھ نظارا  
 رب دی ہوند دا پرگٹا  
 قدرت دی سندرتا  
 دا دو جا پاسا  
 اسیں کندھاں اُسار کے  
 انج سُرکھیت ہاں  
 جویں کبوتر بلی ول  
 اکھ بیٹ کے

## پہچان

گھر دا مالک

پاپا

پتی

نزدیکی رشتے دار

بھرا چاچا تایا سوہرا دادا

سوہرے گھر

جوائی بھائی

جیجا نندوئی

بھین دے گھر

بھائی ماما سالا

دھی دے گھر

سوہرا بگوم نانا

کھیڈ وچ

درشک

کھڈاری ورودھی جاں ہاناڈی

گھرتوں باہر

دوست، دشمن گوانڈھی

جاں صرف اک بندہ

سردار جی

بابو جی

بھائی صاحب

جاں وے بھائی

او بھاؤ

بائی جی

اک سواری

اک گاہک

خریدار

بے نام راہی

میں اک

راہی ہی تاں ہاں

ایہ سارے نام

تاں اک راہی دے ہن

میں کیہ ہاں

میری کیہ پہچان ہے؟

صرف وی نہیں جاندا

تسیں تاں رشتے نوں

سنبندھاں نوں پہچاندے ہو

ایہ پہچان میری نہیں

ایہ میں نہیں ہاں

☆☆☆☆☆

## باس

سیکرٹری

جو روز دی طرحاں

کدے چاہ

کدے کوئی بناؤندی

کدے فائلاں پڑھدی

کدے فائلاں پھڑاؤندی

کدے کالاں سُن دی

کدے کالاں لاؤندی

باس توں ڈردی

پھر وی گاہکاں نال

مٹھیاں مٹھیاں گلاں کردی

کمپنی پالیسی

”گاہک پہلاں

گاہک سدا صحیح

دا پالن کردی کردی

ہف چکی سی

اچانک باس نے  
گرجویں آواز وچ  
آواز لگائی  
”ہے“

یو  
لسن ٹوی  
کیتر فلی ناؤ“  
میں تاں جی  
اوہی کردی  
جو تسیں کہندے  
تھاڈی  
ہر اچھا پوری کردی  
چڑھدے لہندے  
فرایہ غصہ  
کیوں ہو کردے

”ایم ناٹ پور

سٹوپڈ ہسبنڈ  
 سو شٹ اپ“  
 تے اوہ کر  
 جو میں کہاں  
 سوال جواب نہ کر  
 تے اپنی مت اپنے کول رکھ

بھ پاسے چپ چھا گئی  
 باقی کرچاری  
 کمپیوٹر دیاں  
 سکریٹاں وچ  
 گھبے ہون دا  
 بہانا کردے  
 چور اکھاں نال تکلدے  
 کم کردے ڈردے ڈردے  
 ”لے آف“ کرن دا بہانہ  
 اج کل  
 مالک جھٹ پٹ لہندے  
 ایس دفتر وچ

میں مالک ہاں، میں!  
 ”آئی رن دا شو ہمیر!!“

سبھ پاسے سناٹا  
 تے  
 ”آئی رن دا شو ہمیر!!“  
 ”آئی رن دا شو ہمیر!!“  
 دی گونج دیواراں نال نکرا کے  
 سارے دفتر وچ  
 پھیلدی پھیلدی جا رہی سی  
 کہ اچانک  
 باس نوں وی  
 سیکرٹری نوں وی  
 پل دی پل  
 گھر دا چیتا آیا  
 ”ہوہ رن دا شودئیر“ (گھر)  
 ”ہوہ رن دا شو دئیر؟“  
 سوال ایہ من اندر دیاں  
 کندھاں نال نکرا کے

دوہاں چہریاں دے  
موکھوٹیاں تے آ چکیا

فیر ادھ دونوں  
چپ چاپ  
اپنے اپنے  
کم وچ جٹ پئے  
پر ہن  
سیکڑی  
مند مند مُسکا رہی ہے

باس دا مونہہ ہے  
بجیا بجیا  
ادھ جو کم کردا کردا  
گھر وچ اک دست ہو رہ گیا  
سوچ رہے  
”ریشین“ دا یگ ہے  
وستاں دا مل کتھے؟

☆☆☆☆☆

## گار بیج کلکٹر

عادت توں مجبور

اپنے ہی طرحاں

دے

ہنر وچ

بڑا مشہور

وعدے دا پکا

کناں دا کچا

غصہ غصہ غصہ

اوہدا غصہ ہی دستور

رکھدا چڑھدی کلا

نکڑا وانگ بلا

چتی اپنی نال

لیندا نہ کدے آہڈا

اوس توں کہندے ڈردا ڈاڈا

چنگیاں بھلیاں چیزاں

چک چک سُئی جاندا

مہنگے سوٹ

مہنگیاں پینھاں

مہنگیاں شرٹاں پاندا

اک دو دھواں بعد

من اوہدا اکلاندا

ایہ تسیں لے جاؤ

ایہ تسیں لے جاؤ

سبھ دے ترے پاندا

پھر دفتر دا

فون گھما کے

سارے جگ نوں سُناندا

”فلانا سیوں“

کپڑے میتھوں مگ مگ پاندا

تے لوکاں تے رعب جماندا“

”بے شک میرا نام لے لیو“

سبھ نوں گل سمجھاندا“

جے سی پئی

سیرز

میسی

ہن غریباں لئی سٹور

اوہ تاں

نورڈز سٹورم

کیٹن

اُچے لوکاں والے

سٹوراں دے چکر لاندہ

جتھے تھرڈ ورلڈ دیشاں توں آئے

غریب ہتھاں دے

بنے کپڑے

جس دا منافع

امیر ملکاں دے

امیر کھاندے

غریب ملکاں دے

غریب مزدور

چینی بنگلہ تھائی

ویتنامی میلانی

روسی تہل افغانی  
 ہندوستانی  
 مزدور بس  
 غریب ہی رہ جانے  
 اوہی کپڑے  
 سندر سیلز گرل دی  
 جھوٹی وقتی مٹھی مسکان  
 جھوٹے وقتی مٹھے بول  
 سیل خاطر کیتیاں  
 جھوٹھ اداواں دے  
 جھانے چڑھ کے  
 اُچیاں قیمتاں  
 ادا کر کے  
 اوہ گھر لے جاندا  
 دستاں نوں گارج کہہ کے  
 سٹن والا  
 ہور گارج گھر لے آندا  
 ہور گارج گھر لے آندا

## پاگل

میں جد وی  
 پھر مونٹ شہر دے  
 دھڑکدے دل وچ  
 سحت پارک وچ  
 گھسن جاندا ہاں  
 پتا نہیں کیوں  
 میرے ذہن وچ  
 بکر اُگ آؤندا ہے  
 خوبصورت عورتاں  
 جوان مرد  
 سکیٹنگ سائیکلنگ  
 ٹین ایجراں  
 گھیاں وچ نو-حمیاں

ہتھاں وچ ددھ دیاں بوتلاں پھڑی

نال نال ٹردے

اوہناں دے خاوند

جاں ہو سکدا

بوائے فرینڈ ہی ہوں

جاں شاید کامن لاء پارٹنر

تے ہولی ہولی

ٹیڈھا ٹیڈھا ٹردے

سیر کردے بڈھے بڈھیاں

تے مستی کردے جوڑے

ویکھداں تاں پتا نہیں کیوں

ایہ ورش مینوں

روہی نظر آؤندا

ٹرے پھر دے لوک

مینوں ہلکی ہلکی ہوا نال

اڈدیاں باریک

کنڈیاں پوپلیاں گلدیاں

ایہناں پیلے مٹھلاں ورگے چہرے

کنڈیاں توں ددھ

درد وے زہریلے بول  
 جو تہاڑے دل دماغ  
 تے روم روم وچ چھ جان  
 کس طرحاں پُجو گے؟

تمبر گیاراں  
 دو ہزار اک توں بعد  
 جدوں پیراں وچ  
 ناکی واکنگ بوٹ  
 تے جراباں  
 جین پیٹ نال  
 برینڈ نیم پولو شرٹ  
 سر پوچ پوچ نبھی  
 دیسی پگ پائی  
 اکثر کٹے ہوئے  
 ہرے من موہک گھاہ  
 سُندر قطاراں بنا کے کھڑے  
 رنگ برنگے مھل  
 کللیاں کردیاں چٹیاں کالیاں

بطحاں نال لگدی بناوٹی جھیل

دے دوالے بنی دو میل لمی

واکنگ ٹریک تے چلدیاں

پتہ نہیں کیوں لگدائے

جویں پیراں وچ دیسی جتی

گوڈیاں تک چُکيا چادر

گل کھدر دا گروتا

سرتے صافے دا مُڑا سا مار

سُکی دُبھ تھانیں

کنکاں دے وڈھ وچیں

کنڈیاں مُڈھاں تے

لہولہان ہوئے پیراں دی

پرداہ کیتے بغیر بھجیا

جا رہیا

اپنی منزل دل

پارک دی سیت ہوا

لو وانگ لگدی

کیاریاں وچلے مَہل

پوپلپاں دے سکے پتے

بناوٹی جھیل دا پانی  
 روہی دی کھر وانگ لگدائے  
 جس دے عین وچکار میں کھڑا ہاں  
 اکلاتے بس  
 عراق دی جنگ  
 افغانستان تے بے وجہ قابو  
 فلوچہ  
 اسرائیل ولوں  
 ہوائی حملہ  
 پرواراں دے پروار  
 پلاں چھناں وچ  
 بڑیاں رنجھاں نال بنائے  
 گھراں وچ ہی دفن  
 دھواں دھواں دھواں  
 چارے پاسے  
 بمباں دی دھڑام دھڑام  
 شین گناں دی ٹھاہ ٹھاہ  
 بیلی کاپڑاں تے

ٹینکاں دی گڑگڑاہٹ  
 لوک تنتر دی بحالی لئی  
 لوتھاں دی گنتی  
 چیخاں دی تھر تھراہٹ  
 دلاں دے ٹٹن دی آواز  
 سکیاں تے ہو کے  
 مینوں صاف سنائی دین گلدے ہن  
 پھر اکھواتی راحت جاوے  
 پھر راحت دی ڈوٹدی  
 سارے جگ وچ پاوے  
 پھر اپنے ہیلی کاپڑ  
 بمب سٹ کے  
 اپنے ہی راہت کاری مارے  
 سوری فرینڈلی فائر  
 داناں دے کے قصہ ختم  
 تے اگلے حملے ول جاوے  
 عام ناگرک مردا جاوے  
 جاں مرن دا راہ اپناوے  
 میں روہ وچ ہتھ کھڑا کر کے

آکاش ول جھا کدا

پورے تان نال کہندا ہاں

بند کرو بند کرو

مان وتا دا خون

بند کرو!!!

اچانک پپولی دے مٹھل

میرے کول آ رُکدے نیں

اک دوجے ول تھکدے نیں

میرے ول تھکدے نیں

”پاگل لگدائے“ کہہ کے

اگانہہ تڑ جاندے نیں

☆☆☆☆☆

## کاے

گھر جھونپڑی

پنڈ گراں

گردوارا مندر

مسجد ڈیرا

دھرم سال سراں

چھڈ چھڈ تڑ گئے

شہراں وے

روزگار دا لے کے ناں

پر

ہر تھاں

اکو رب وسیندا

وکھرے وکھرے پوجا تھاں

اندروں اکو جیہے لوک

ہر تھاں  
اکو جہی تھاں

جوش کدے نہ  
مٹھا ہویا  
عشق میرا دی  
کدے نہ مویا  
نہ اوہ مٹیا  
نہ اوہ ٹریا  
ایویں رہندا  
بُیا بُیا

من اندر  
پیڑاں دی گنڈھ  
ہچھل جہات  
نت لاوے سنھ  
برہا دے وچ  
سرڈا تن  
نہ وس تیرے

نہ وں میرے

دل جودے

دل ٹھڈے

نت چار پھیرے

ایہ گر جاں دی

کارگزاری

ایہ تاں سبھ

بھٹکھاں دے نیں پھیرے

پ

ہر تھاں

اکو رب وسیندا

وکرے وکرے پو جا تھاں

اندروں اکو جیہے لوک

ہر تھاں اکو جہی تھاں

☆☆☆☆☆

## ترشنا

میں اوہ نہیں  
 جو توں سوچیں  
 جو توں لوچیں

بہت گھل دلا  
 آزاد اڈتا  
 اوہ میں نہیں

بھرانٹیاں دا  
 اُنیا اک جال ہاں  
 ایس لے چوڑے ڈونگھے  
 وایومنڈل وچ  
 انیاں دا بلدا  
 ہويا اک تھال ہے  
 شیشیاں دی قید وچ  
 ہے پیاس

اگ دے پردیاں وچ

بچے ہن احساس

توڑ کے

پاردشی شیشے

اتار کے

اگ دے پردے

جے سرپٹ دوڑ پئی

لوچا

میں کسے ہور

دنیا وچ

تھرکدے بولاں

تھرکدے جساماں

دی بھیڑ وچ

گواچ پچکا ہوواں گا

میں اوہ نہیں

جو دکھدا ہاں

میں اوہ نہیں

جو توں لوچیں

## اڈیک

ہر پل  
 ہر گھڑی  
 پتا نہیں کیوں  
 اک عجیب کاہل تے  
 ایس کاہل دوران  
 اک اڈیک رہندی ہے

ایہ اڈیک کاہے لئی  
 ایہ اڈیک کس دی

کتے دور وسدے ہتر دی  
 وچھڑ چکے ججن دی

ماں پیو جایاں  
پنڈ واسیاں جاں ہمایاں دی

نوکری توں سمیں توں پہلاں  
نکالے جان دی جاں  
بے وقت ریٹائر ہون دی

جاں ڈی پورٹ کیہتے جان دی  
جاں پھر کسے ان جانے دیش دے  
بے پہچانے بارڈر نوں  
سخت پہرے توں بچدے  
گولیاں دی واچھڑ توں بچدے  
زہریلے جنتواں دا  
شکار ہون توں بچدے  
ان جانیاں ٹٹلو وچ دی لگھدے  
جتھے کدے وی ہڑھ آ جائے  
تے بندہ مر جائے

کسے انجان

کرخت سوار تھی تے  
 لالچی ایجنٹ دے کہے  
 اپنی جان  
 اپنے بچیاں دی جان  
 چہتیاں دی جان  
 جوہم وچ پا کے  
 رات براتے بارڈر ٹین دی

جاں ڈھل دی عمر وچ  
 زندگی دے اوکھی ہون دی  
 جتھے کم دی رفتار گھٹے  
 پر بلاں دا بوجھ ودھے

جاں پھر  
 امیگریشن دا کیس پاس ہون دی  
 چڑھدے گرین کارڈ ہولڈر ہون دی  
 واپس پنڈ دیاں گلیاں وچ  
 کیڑا شیرا مارن دی  
 سک چلے چھپڑ وچوں

مچھلیاں پھڑن دی  
 کھوہ دی من مڈھ  
 اُگے شہتوت توں  
 کالیاں مٹھیاں گوہلاں  
 کھا کے اپنے بکھاں اتے جیہ تے  
 جامنی رنگن چاڑھن  
 لوکاں توں دکھاؤن دی

ہن تاں  
 ایہ وی پتا نہیں لگدا  
 کس دی اڈیک ودھ ہے  
 بس

ہر پل ہر گھڑی  
 پتا نہیں کیوں  
 اک عجیب کاہل تے  
 ایس کاہل دوران  
 اک اڈیک رہندی ہے

☆☆☆☆☆

## حیاتی دی سد

وقت دی لاٹھی  
 بے تحاشا مار رہی ہے  
 جند نمائی  
 وار تے جھل وار رہی ہے

موہ دیاں لوہ زنجیراں  
 رشتیاں دے جنگلے جند رے  
 میتھوں کھول نہ ہوئے

ہوند میری ساہاں دا  
 دے حساب رہی ہے

روح زردوش  
 تن دی قید چ بجھی

جیون جیل چ سڑدی

تِل تِل مردی

ہوکیاں سنگ

دن گزار رہی ہے

ایس تن اندر

من دی کوٹھی

جس دوالے

ہڈاس دی چار دیواری

نہ کوئی باری

نہ کوئی جھیت کرن دکھاوے

نہ کوئی چیخ

نہ کوئی کلکاری

وچ ہنیرے بیتیا جیون

کسے لو دی انتظار رہی ہے

روح میری بس چُپ چُپ رووے

ہنجو آون اکھ نہ چووے

کھڑ کھڑ کر کے کوٹھی دھڑکے

جنگل وچ اک

اکلا پنچھی پھڑکے

سکیاں ٹہنیاں

سکے پتے

نہ کوئی راہی

نہ کوئی پنڈا

نہ کوئی بوٹ

نہ کوئی آلهنا

ازلوں آئی

لکری پون

دھکے دھولے مار رہی ہے

سُنی رات چوں کوئی اُٹھے وکئی

پتھراں نوں غش پے پے جاوے

عمر دی رو رو گھگی بجھے

جنگل دی چُپ

تِل تِل ہار رہی ہے

وقت دی لاٹھی

بے تحاشا مار رہی ہے

☆☆☆☆☆

## سرکاری گولی دا مل

چلے گی سرکاری گولی  
 ڈگ سکدی ہے لاش  
 ابو جان دیاں باہواں وچ  
 امی دی گود وچ  
 آقا دی جھولی وچ  
 محبوب دی بکّل توں دور  
 بچے دی معصوم اکھ بچ کردے  
 اتھرواں دی پہنچ توں دور  
 3000 گولی دا مل (بیل)  
 لاش دی قیمت  
 ٹٹ چکیاں سدھراں دی ادائیگی کرو  
 لاش لے جاؤ  
 نہیں تاں ایتھے سڑن دتی جائے گی  
 تاں کہ ایران دی سرکار وردھ  
 آواز اٹھاون دا خمیازہ پتا لگے  
 ایتھے ہی بس نہیں

دُن دا

کفن دا

قاضی دی دعا دا

تماشیاں رشتے داراں متراں

لئی چاہ پانی دا خرچا وکھرا

لوک راج دی بحالی لئی

کیتی قربانی دا نذرانہ ایہ

ایہ سرکاری اعلان کیتا جاندا ہے

آؤ جس ہوتا ہے

اکھواؤتی لوک راج دیاں

دبھی چوٹاں لئی قربان

یاد رہے

ایتھے سرکاری گولی دا تاں مل ہے

کسے نوجوان دی اوسے گولی نال

ڈگی لاش دا کوئی مل نہیں

موت مل وکدی ہے

(ایران چون جھگڑا-سی این این نیوز 06/23/2009)

☆☆☆☆☆

## لاش

میں  
 اک لاش ہی تاں ہاں  
 پُر  
 کیرو رنگے شہر دے  
 سبھ توں وڈے  
 لال پیلیاں ہریاں  
 بتیاں والے  
 آٹھویک کیریاں نال لالیں  
 چونک وچ  
 سرعام موئے  
 چ دی فوٹو  
 کوئی آٹھویک  
 کیرہ نہ کھج سکیا  
 اج

اوس زندہ لاش دی  
 شناخت کرن توں  
 تیرے شہر دے  
 سبھ توں  
 مشہور جج نے وی  
 انکار کیتا ہے

اوس نے  
 میری موت تے  
 ایس پتھریلے شہر  
 دے راجے ولوں  
 بھیجے دوت ہتھ  
 ممکتی دا جام پیتا ہے

میرے اپنے  
 اتے

اوس دے  
 فاضل وکیلاں نے  
 مل کے

گلابی بکھاں چُکھے چُکھے  
 چٹے دند پیسہ پیسہ کے  
 مسکدیاں دی ورکھا کردیاں  
 ایس سازش وچ بھاگ رتا ہے  
 اک بیگانے سچ نوں  
 سزا یافتہ کیتا ہے

پر سُن  
 تیرے جشناں بہتی دیر نہیں رہنا  
 تیرے جھوٹھ دے نظام نوں  
 مل تارنا ہے پینا  
 دیا ہو یا سچ  
 پھر پھٹ پینا

☆☆☆☆☆

## سورج نہیں مویا

دمبر دو ہزار دس  
 ٹھنڈا السایا مہینہ  
 کوئی کوئی ڈھپ  
 ہر طرف شاپنگ دا زور  
 سٹوراں وچ کرمس دے گیتاں دا شور  
 ستمبر نوں گیاراں دا غم  
 نوں دو گیاراں ہو چکا ہے  
 چاہے ٹی وی چینلو  
 لگا رہے سن پورا زور

پر لوکاں دی یاد بھتی  
 ہلکی ہوندی ہے  
 لوکاں نوں تاں بس یاد رہندے ہن

گھراں دے ہل

اڈارو ہو رہے

پچیاں دی بدلی سوچ

تے گلایاں بزاراں وچ

نت ودھ رہی ہنسا

کیلیفورنیا دے پنج گلو وچے ہی

سورج اپنے کچھی بسترے وچ

وڑ بہندا

ماں جھڑکاں دی دیندی

وے جراباں تاں لاہ لے

روٹی تاں کھاہ لے

پر السایا سورج

چپ چاپ سوں جائدائے

اگلی سویر نوں وی

دیر نال اٹھدا

.....

دسمبر دا مہینہ

کرسمس دا مہینہ

ہولی ڈیز سیزن  
 ہی ہولی ڈیز  
 خوشیاں ہی خوشیاں

کینڈیز ڈونٹس کوئی  
 چکن سینڈوچ سوپس  
 سموسے، چوٹے، ٹاکوز  
 شمیمین، وائن، شراب  
 پگ ڈنرز  
 ڈانس مستی

ہتھاں وچ ہتھ  
 باہواں وچ باہواں  
 گلوکڑیاں، چمن  
 مسکاناں، ہاسے  
 نگھیاں راتاں  
 سُست سویراں  
 سورج وچارا کیہ کرے  
 نہ چاہندا ہویا وی  
 کم تے جاوے

.....

سرٹیل سامراجی باس

زہر وانگ ڈے

پر اوہ مجبور

ہیلو ہائے

اٹس اے ٹائس ڈے

آکھدا مجبوریاں جج ہسے

وچا بار سورج چپ چاپ رووے

پر کسے نوں نہ دے

کرسمس دا مہینہ

اوہدی زندگی دا اداس مہینہ

پر اوہدی زندگی دی تراسدی دیکھو

پھر دی آکھی جاوے

پپی ہولی ڈیز

میری کرسمس

چٹھیاں مناؤ

انجائے یور ہولی ڈیز“

سورج

پورب وچ چڑھیا  
 تے پچھم آ وڑیا  
 تے پچھم دے جج  
 کالا گاؤن  
 پچھم دا وکیل  
 کالا کوٹ جٹی شرٹ  
 گلابی گوری چڑی  
 جھوٹھی مٹھی مسکان  
 زہریلا شبد ”سوری“ بولدا  
 پنڈ دیاں قبریں دے  
 پارلے پاسے نت ودھدے جاندے  
 کلر وچ رینگدا کلری سپ لگدا  
 گورا گلابی زہریلا کلری سپ  
 جس نے کالے گاؤن والی جج تے  
 اپنا رنگ چاڑیا تے  
 اوہ فون چک پھنکاری  
 میں ایس سورج نوں  
 سامراج دا باغی  
 اعلان کردی ہاں

ایہ سورج مُڑ کدے چچھم  
 دل نہ دیکھے  
 ایس لئی میں ایس نوں  
 بے نام کردی ہاں  
 دس سال تک  
 سورج دی چھاتی تے  
 کالا پانی عرف دیس نکالا  
 لکھ دتا

تے ہُن کالکھ وچ  
 وسدے لوک کدے  
 افغانستان عراق  
 پاکستان تے بمب سڈے  
 خود وی مردے نیں  
 بھولے بھالے لوکاں نوں مار دے

ہُن سورج چچھم  
 آؤندا ضرور ہے  
 صرف ڈبن لئی

تاں کہ کھر سپ  
 کھر پھکدے رہن  
 دوجیاں تے دوش لا کے  
 لوک خود تے ہمدے رہن  
 انت وچ وکاشکاری وناش ہون

☆☆☆☆☆

سچ

ہوندا ہے سدا  
انقلاب دا موڈھی

تسی جو  
اپنی سٹھاپتی دے کِلے دے  
ڈھہہ رہے منڈیراں تے  
بیڑ کے توپاں  
چانن نوں اڈاؤن لئی  
اوٹ لے کے ہنیرے دی  
کدوں تک چھپ سکو گے  
کدوں تک چپ رہو گے

قانونی سچ

دے دائرے دی  
 وقتی طاقت دے  
 فرضی کار دے  
 سُرخات گھیرے دی  
 اوٹ چ آخر کد تک پھوگے

پرگٹ ہونا ہے  
 جھوٹھ دا چٹھا  
 چڑھے گا  
 سچ دا سورج  
 بُھکیاں دے بنیرے وی

☆☆☆☆☆

## ودروہ

میں تاں  
 سدا چنیا ہے  
 محبت نوں  
 مانوی تھکتی نوں  
 تسیں پتہ نہیں کیوں  
 اس نوں ودروہ دا نام دیندے ہو  
 ناڈا ج پھڑاؤ اس نوں  
 جیل وچ پاؤ اس نوں  
 پٹھا لگاؤ اس نوں  
 سلانگھ لگاؤ اس نوں  
 کھوٹا لگاؤ اس نوں  
 زندہ جلاؤ اس نوں  
 زندہ چنناؤ اس نوں  
 پھانسی چڑھاؤ اس نوں

جھوٹے مقابلے وچ  
 مرداؤ اِس نوں  
 ایس کوئی انعام دیندے ہو  
 میں تاں سدا چنیا ہے  
 شخصی آزادی نوں  
 تسیں پتا نہیں کیوں  
 ایس نوں وِدر وہ دا نام دیندے ہو  
 ☆☆☆☆☆

## توں

توں میریاں

سوچاں وچ سدا وچریں

کدے پانی کدے بیڑی بن

کدے جوگ کدے جوگی بن

کدے ولاسی کدے بھوگی بن

کدے محبت کدے نفرت بن

کدے آد کدے انت بن

کدے راجا کدے سنت بن

کدے دُشمن کدے ساتھی بن

کدے نزدیشک

کدے سارٹھی بن

میں دے نخس ہو کے ڈلھاں

کدے بے پرد ہو کے گھلاں

کدے ڈر نال کنباں  
 کدے دوڑ دوڑ ہنھاں  
 کدے تیرے بہت کول  
 کدے تیتھوں کوہاں دور  
 کدے بے حد وشواش  
 کدے بے حد مجبور  
 ہن ہور نہیں  
 بس اک وار  
 صرف توں بن کے مل؟

☆☆☆☆☆

## ایہ میں کیسا اندر بنیا

سُپن جال وچ  
 بیٹے کال وچ  
 کدے میں ڈلھیا  
 کدے میں ٹھلہا  
 سدا میں جیوت  
 کدے نہ مویا  
 رنگ روپ کئی بھیس بنا کے  
 ہر سمیں وچ رہا میں تنیا  
 ایہ میں کیسا  
 ایہ میں کیسا اندر بنیا

میں نہ ہریا  
 اکثر جتیا  
 میں ہی سچ ہاں  
 میں نہ متھیا

لوک پرلوک میری پرجا  
 میں سُندر پریاں دا راجا  
 میں کسے بلوان دا پتر  
 میں کسے سُندر ماں جنیا  
 ایہہ میں کیسا اندر بنیا

اک ویاہتا ناری  
 اہلیہ!  
 جس نے میرا تن من ہلایا  
 ہوں کُنڈ دی اگنی اگے  
 اوہ سُندر تا دی مورت  
 مینوں اگ دی لاٹ ہی لگے  
 اوں لاٹ نے  
 میرے دل وچ لانبو لائے  
 میری واسنا  
 میری طاقت  
 مہرے کھڑکے  
 مینوں ٹھٹھ جہی کردی جائے  
 میری شکتی، میری بھگتی

میرا رُتبہ  
 پاسے سٹ کے  
 میری سوچ تے قابو پائے  
 ہائے! میتھوں جری نہ جائے  
 اوس لاٹ نے  
 میرے دل وچ لانبو لائے  
 اوس دے من دا بھید جان لئی  
 اوس دے تن دا نگھ مان لئی  
 اوس دی سندر دیہہ نکلن لئی  
 اوس دے ساہاں وچ رچن لئی  
 اوس دے دل اندر مچن لئی  
 جھوٹھ دا میں اک تانا تنیا  
 بھیس بدل کے  
 دیوراج توں موئی بنیا

جھوٹھ نوں  
 سچ دا پتی من کے  
 اوس نے آپا ارپن کیتا  
 اوس دی اک نے

میری اک نوں  
 وار وار ارادھن کیتا  
 اک لاٹ نے اک اک نوں  
 پل دو پل لئی ٹھنڈا کیتا

دیولوک نے  
 مات لوک نال دھوکھا کیتا  
 ایس گاتھا نے  
 اک عورت نوں پتھر کیتا  
 اک مرد نوں  
 سراپ دین دا حق دے دتا  
 مَن، میں اندر جت کے ہریا  
 ہائے! میں اندر جت کے ہریا!  
 ایہہ رت جاندا تھاں تھاں گنیا  
 ایہ میں کیسا اندر بنیا

مَن میں اندر جت ہو گیا  
 جونی ساہنوں چت ہو گیا  
 جونی سے

جونی نچے  
 جونی گاوے  
 جونی ٹپے

جونی میرے موہرے آ کے  
 گھلم گھلا مینوں پئے  
 اپنی ساری اک ڈوہل کے  
 میرا تن من گراماوے  
 پر میرا من شرماوے  
 لاٹ نہ لانبو لاوے

سُہن جال  
 میرا بھرم جال  
 سبھ ٹھدا جاوے  
 میرا نگھ اج ٹھردا جاوے  
 برف دا جیویں اندر بنیا  
 ایہہ میں کیسا اندر بنیا!!

☆☆☆☆☆

## محبت

محبت

انتہا وی ہوندی ہے

بغاوت وی

وشواس وی

بے وساہی وی

ملدی ہے

بڑی طاقت محبت چوں

زمانے نال نکلراؤن دی

پر کدی کدے ہوندی ہے

جگ ہسائی وی

جویں غالب نے لکھیاے

اگ عشق دی

لگدی نہ لگائی

بجھدی نہ بجھائی وی

کدو وال جے جینا پوے  
 محبت توں بغیر تاں  
 جیوندا ہے آدمی  
 ایہ غم وی ہے غم خواراں لئی  
 تے غم دی دوائی وی

☆☆☆☆☆

## سوچاں

کیہ لینا ہے سوچاں توں  
 سوچ سوچ کیہ پاؤنا ہے  
 جتا مرضی سوچی جاؤ  
 سوچ سوچ پچھتاؤنا ہے

سمجھ سمجھ سمجھایا کیہ  
 اوکھا سمجھ ج آؤنا ہے  
 بُھلاں کر کے سمجھ گیا جے  
 پھر نہ بھل ستاؤنا ہے

جس منزل تے آ پہنچا ایں  
 ساڈی دیکھی بھالی اے  
 چھڈ دے سوگ مناؤنا بجی  
 دنیا اندروں کالی اے  
 آ مَن کوئی ترکیب لبھائیے

سچ توں پاسا وٹن لئی  
 جھوٹھ دے نال ہتھ ملائیے  
 جیون وچ کجھ کھٹن لئی

بہوں گنتی ہے جویں کردی  
 آپاں وی کر لینے ہاں  
 گھر توں کم تے جاواں گے  
 پارک وچ جا بہنے آں

توں اکھاں وچ پا کے اکھاں  
 آکھیں سچا واری جاواں  
 میں توڑ آکاشوں تارے  
 تیرے قدماں وچ دھراں  
 پھر توں ساریاں گلاں مینوں  
 مُرد مُرد جھوٹھی مُوٹھی آکھیں  
 تیرے بن میں جی نہ سکنا  
 تیرے بن ادھوری ساتھی  
 تیرے ہتھ میں ہتھ وچ لے کے  
 دس حدے توں پار لجاواں

سُنیاں دے شہر اندر  
تیرے لئی اک محل بناواں

جتنے تیری میری ہووے  
پیار محبت والی دنیا  
دور پچھانہہ کتے چھڈ آئیے  
جھوٹھ فریب دی کالی دنیا

ایوں سُنے دی کھیڈ کھیڈ کے  
کچھ ہل آپاں جی لواں گے  
سُننے نے تاں ٹٹنا ہی ہے  
غم نوں آپاں سی لواں گے  
کہہ دیاں گے پت جھڑ آئی  
کہہ دیاں گے پت جھڑ آئی  
بیت گیا ملن دا موسم  
برقاں ویلے پھر سوچاں گے  
کد آؤنا کھلن دا موسم

☆☆☆☆☆

## سماں

(2008ء دے ناں)

اک سماں جو میرے کول سی، چُپ چپے لنگھیا  
 بڑی عجیب بات ہے نہ بولیا نہ کھنگھیا  
 نہ قدماں دی چھاپ ہے نہ پیراں دی چاپ ہے  
 نہ پرچھائی نہ جھاؤلا نہ خاموشی نہ رولا  
 سماں ساریاں دے کول سی اوہ ساریاں دا بول سی  
 اپنے ساریاں نوں رنگیا تے ساریاں چوں لنگھیا  
 اوہ کدھروں سی آیا کدھر جا وڑیا  
 کئی انوکھی گل اے نہ دوستی نہ لڑیا  
 سبھ نے سماں چاہیا اوہ کسے کول نہ کھڑیا

میں ہنچھیا بزرگاں میں ہنچھیا سیانیاں  
 کئی داناں نجومیاں نکڑیاں نتانیاں  
 کئی شاعراں کئی کاڑاں بہادراں تے رانیاں

جھنگ سیالاں اُتے کھیڑیاں توں چُکھیا  
 ہیر تے رانجھے دے ویہڑیاں توں چُکھیا  
 ناتھاں جوگیاں دے چیلیاں توں چُکھیا  
 لپا تے مجنوں دے ٹلیاں توں چُکھیا

کسی دے تھلاں توں تے ہوتاں توں چُکھیا  
 سوئی مہینوال دے پرہوتاں توں چُکھیا  
 کسے توں سماں سنبھال نہ ہويا  
 سماں بدلایا پر سوال نہ مویا  
 پکڑ سمیں تے کسے دی نہ ہوئی  
 زندگی ہے زندگی ہسی کدے روئی

☆☆☆☆☆

## راج پلٹا

کاہرا مان

جوانی دا

حُسن دا

پیے دا

راجپک طاقت دا!!

زندگی تاں دن گن دی اے

کر کے بمباں دی برسات

لے کے مارو توپاں دا فیتا

دھرم دی ہک من دی اے

ہسنا، مُسکراؤنا

رونا، گُراؤنا

چُپ رہنا، شور پاؤنا

اک عادت ہے

نظر مجبور ہے  
پر آتما دکھ گن دی ہے

ادہ

توپاں ٹینکاں بمباں

ہیلی کاپڑاں

ٹام ہاکس

گائیڈڈ مزائیلا

گرنیڈاں

آٹومیٹک مشین گناں

سیکنل رڈاراں

ٹال لیس پھر وی

مردے گئے

اودھر بندے ہی

بمب بن بن

ودھدے گئے

ماردے گئے

اک راج گُرسی

صدام دی بندوق

وچوں نکلی

میں تاں اوس دن وی مریا ساں

اک لوک راج

بُش نے اکاشوں وراہیا

میں اوس دن وی مریا ساں

ہن ساڈے

سراں وچ لگے ہوئے

نلی کٹوتا دے سنگ

ہور وڈے ہو گئے ہن

گرپٹ راج نیتی دی

دبھ وڈی ہو گئی

پورن طاقت پراپتی

سوئے رنگ برنگے

وڈے چھوٹے

نیزے بھالے بن چکے نیں

ہن دھرم دے ناں تے

آزادی دے ناں تے

لوک راج دے ناں تے

منکھسا دا قتل کرنا

ہور وی آسان ہو گیا ہے  
 ہن فویں سُرُوپ وچ  
 راج پلٹا کر کے  
 کیہ ہر ناخش دی روح  
 دھرتی تے مڑ راج کرے گی  
 آمین!

☆☆☆☆☆

## اترپت

تیری  
ہاں ورگی نانہہ  
میری پیاس نوں  
چاترک دی بھانٹی  
سدا سولی تے  
ٹنگی رکھیا

عسیٰ نہیں  
جو دنیا بھر وچ  
پوجیا جاواں  
منصور نہیں  
جو صوفی کہاواں  
سورما نہیں  
جو تلواریں وچوں

تیرے درشن پاواں

میں تاں اک ادنیٰ

مانو ہاں

جو اک اترپت

پیاں لے کے جمیا

شاید

پیاں ہی مڑ جاواں

☆☆☆☆☆

## سُفنے

نیناں وچ سُفنے  
 سُفنے بنے جگنو  
 راتاں نوں اکھاں موہرے چمکن  
 میں سُفنے نوں پھڑدا پھڑدا  
 دیس بدلیں گھمدا اج  
 جس مقام تے ہاں  
 خوش ہاں  
 ہور سُفنا ویکھداں ہاں  
 آس وند ہاں  
 میرا سُفنا  
 میرے بچے پورا کرن گے  
 میں اوس ماں وانگ

خوش ہاں  
 جس دے ننھے بچے نے  
 پہلی وار  
 پہلا نکا جیہا  
 پیارا جیہا قدم پٹیا ہووے  
 تے ماں دا اک سُننا پورا ہويا ہووے

میں اپنے سُننے دی  
 بیڑ پدے رہنا

☆☆☆☆☆

## فون سندیش

ہائے گوریے

فون نہ کیئا؟

توں کہندی سیں

فون کراں گی

ساڈے چار وے

فون نہ کیئا

پھر ساڈھے پنج وے

پھر ساڈھے چھ وے

پھر ساڈھے ست وے

پھر ساڈھے اٹھ وے

ہن ساڈھے نوں وی وچ گئے نیں

فون نہ کیئا؟

توں کہندی سیں  
فون کراں گی  
فون نہ کیئا؟

کیہ توں اینا رُجھ گئی ایں؟  
کم کار وچ تھکی ٹٹی  
وچ وچ سانوں یاد کریندی  
بوجھل کارج کردی کردی  
کیہ کجھ من توں بُجھ گئی ایں

جاں  
مینگ گھنیر ہو گئی  
مینگ وچ

فون بند کرنا پیندا  
ایس لئی مجبور ہو گئی  
اکثر فون دی بیٹری وی مٹک جاندی ہے  
کئی کئی ایسے تھاں ہوندے نیں  
جتھے سگنل رُک جاندی ہے

پھر توں  
ٹیلی پیٹھی ہی کر لینی سی

توں تاں یوگا کریں جھیرا  
 اک اڈاری بھر لینی سی  
 میں تاں بس  
 انتظار کراں گا  
 توں بھاویں مینوں بُھل جاویں  
 میں نہ کدے وسار سکاں گا  
 چنگا ہُن تاں  
 ساڈھے دس وج چکے ہن  
 کل نوں جد توں فون لاویں گی  
 شار ایئیں سکس دبا کے  
 پاسورڈ اپنا لگا کے  
 میرا سندیش سُن لویں توں  
 او مائی گاڈ!  
 آئی جسٹ پھر گوٹ!  
 آئی ایم سوری  
 کہہ لویں توں!  
 سوہنے بُکھاں چ مُسکا  
 گول مٹول گکھاں لُشکا کے  
 ڈونٹ بی سیلی

کہہ دیویں توں  
 اپنے وچ میں  
 خوش ہو جانا  
 چوی گھنٹے دا ابھ غصہ  
 اک پل وچ ہی  
 گھس ہو جانا  
 ہائے گوریے  
 فون نہ کیچا؟  
 توں کہندی سیں  
 فون کراں گی

☆☆☆☆☆

## سادھنا

اوہ بت سادھنا وی کرے

ہے

نچے

ٹپے

غصے ہوئے

غصے کرے

من مرضی کرے

جیون جیوے

پھر وی

دور

کچے جان لئی

لکھ سوچ کرے!؟

شاید ایہ دنیا  
 راس نہ آوے  
 جس دا وی  
 اوس نوں کوئی شکھ ہے  
 اوس نوں جا پے ایہی  
 دُکھ ہے  
 ایس لئی ہر پل ڈرے  
 ایس لئی ہر پل مرے  
 ایس لئی سادھنا کرے  
 پر من نہ دھرے  
 ہائے! ایہ من  
 کیوں نہ دھرے؟؟  
 کتھے جاواں  
 کیہ کراں  
 کیہ کھاواں پہناں  
 کنج جیواں  
 کس نوں خوش کراں  
 آپے نوں  
 تینوں

جاں چھڈ دیواں سبھ جھنمیا

بہہ جاں بن کے بس البیلا

میں تے میری روح

خودی ہی مرشد

خودی ہی چیل!

☆☆☆☆☆

## بھرم جال

دور توں  
 نخلستان دی  
 لگدا ہاں بہار  
 اصل وچ  
 اپنی ہی اکھ دا  
 دچھایا ہویا  
 اک بھرم جال ہاں  
 توڑ کے ستھاپتی دی قید  
 جلا کے نازک پیر  
 رول کے ملوک جہی جند  
 ہو کے چھالے چھالے  
 جے پنچ دی گئی

تیری پیاس  
 میری ہک تک  
 روئے گئی کرلائے گی  
 مجھے گی ہور وی  
 جدوں پائے گی  
 کہ میں تاں انویا  
 دا بدلہ ہویا  
 تھال ہاں  
 میں دور توں  
 نخلستان دا پاؤندا ہاں مٹلیواں  
 اصل وچ تیری پیاس  
 دی گکھ چوں جمیا  
 اک بھرم جال ہاں

☆☆☆☆☆

## نظم

میتھوں نہیں کر ہوندا

نکھشکھ ورنن

اوس دے چوڑے متھے دا

متھے تے دھری گول بندی دا

ہرنوٹے وانگ چمکدیاں خوبصورت اکھاں دا

پچی دے پلے نوں گنڈھ مار مار

کیتیاں زکھاں دا

سُرخ گلابی بکھاں تے

پہری مسکان دا

خوبصورت چمکدے والاں دا

تے انگریزی لہجے وچ

پرگٹائے گھلے خیال دا

پر پتا نہیں کیوں

ہر وار میری نظم دی نظر

تلک کے جا پندی ہے  
 بھکھ تے لا چاری تے  
 غربی وچ پسدی  
 جتنا وچاری تے  
 راتاں نوں  
 سڑکاں بزاراں گلیاں وچ  
 زلدی جوانی  
 بھکدی ادکھڑ عمر  
 سمیں دی تجارت  
 کردیاں  
 مر چکے من آتم دی  
 ڈھیٹھ ہو چکی ضمیر دی  
 جو ہر رات  
 سزا بُھکتے  
 دھرتی آون دی  
 بجھ ہوئے گھر دا  
 چلھا جگاؤن دی  
 تے  
 شراب دے نشے وچ

جئے لکھن آئے

عیاشاں دے سڑے ہوئے

بدبو مار دے

ہٹے ہوئے ساہاں دی

اپنے آپ نوں

وار وار مارن دی

جاں پھر میرے

نظریں پیندا ہے

مجبوریاں تنگیاں

دا ادھ دُکھ

کہ جوان خون

جس نے انقلاب بننا سی

جس نے پڑھ لکھ کے کوئی جناب بننا سی

جس نے کسے محبوب دا سُندر خواب بننا سی

جس نے ماں باپ دے بڑھاپے دی ڈنگوری

تے سوہنے دو گُو بچیاں دا باپ بننا سی

پر وقت توں پہلاں ہی

خرید لیتی گئی

جدی ضمیر  
 بدل دتی گئی  
 جس دی تقدیر  
 آتے  
 اک پیار بھریا دل  
 سنبھاوتاواں نال بھریا دماغ  
 بنا دتا جاندا ہے  
 منکھی بمب  
 ارتھات اک زندہ لاش  
 اموڑ آسمجھ اسوچ  
 جو آکھوتی حوراں دے  
 پینائی سورگ  
 دے لے کے وعدے  
 اعلان کردا ہے جہاد  
 اک ان منکھی جنگ  
 آپے ہی سنگیاں مِتراں  
 آپے ہی لوکاں وِروده  
 آپے ہی لوکاں  
 دوستاں رشتے داراں دی خاطر

اپنی ہی ہوند دے وِرو دھ  
 اپنے ہی لہو وِج  
 نہاؤن لئی  
 ٹکڑے ٹکڑے ہون لئی  
 شہادت دی پدوی پاؤن لئی  
 چھٹ جانا ہے اپنیاں نوں رون لئی  
 جاں پھر  
 ودیشی دھرتی تے زلے  
 آزادی دے ناں تھلے  
 غلام زندگی جیوندے  
 وقت بے وقت نعرے بازی کردے  
 کجھ وِپار ودھاندے  
 کجھ سچے سچے  
 صرف ”شہید“ ہون لئی  
 انتظار کردے  
 کئی جنونی  
 صرف ایہو شبد پڑھدے  
 مرنا مارنا مرنا مارنا  
 تاں میریاں نظماں وِچوں

خوبصورت ہوٹھاں تے  
 چمکی لپٹک دی تھاں  
 منکھی لہو دے غلام میچے  
 ٹپکن لگدے نیں  
 تسیں دسو  
 کیہ نظر انداز کر سکو گے  
 نت ڈھل رہے  
 لہو دا رنگ؟

☆☆☆☆☆

## جھجک

میں تیرے گھر  
 آؤنا چاہندا  
 پر جھجکدا  
 میں تیرے گن  
 ستھ وچ کھڑ کے  
 گاؤنا چاہندا  
 پر جھجکدا

توں وی  
 کوئی اشارا دے  
 ایسا کوئی  
 سہارا دے  
 نیڑے آ کے  
 درشن دے  
 دور توں نہ  
 کنارا کر

کوئی تاں ایسا  
 دس نشان  
 جس نوں بُجھ کے  
 روشن ہو جائے  
 میرا من  
 ایہ جہان

ویکھیں کوں  
 میں وی اپنی  
 صدیاں دی ایس  
 جھجک نوں توڑاں  
 سرپٹ دوڑاں  
 تیرے در آواں  
 مُڑ نہ جاواں

اے تاں  
 میں تیرے گھر  
 آؤنا چاہنداں  
 پر جھجکدا

## پتھر کُٹ

پتھر کُندیاں  
لنگھ جاندا اے دن

بن رہی سڑک توں  
ذرا ہٹ کے  
کئی جہنی مٹلی اندر  
مار گھراڑے راتیں سوواں  
دن ویلے پھیر کم لگ جاواں  
بھکھ لگے تاں پانی گھٹ بھر  
ہتھ ہتھوڑے نوں جا پاواں  
پتھر کُندیاں اُنگل بھن دا

اپنے سُفنے تائیں جگاواں  
بن رہی ایس سڑک کنارے

جھیاں منڈا گھر وچ میرے  
 وڈا ہو کے ایسے سڑک تے  
 جھنڈی والی کار دُڑاوے  
 کار دی سیٹ تے بیٹھیاں  
 مینوں جا پے اڈدا جاواں  
 بیٹے نوں کجھ یاد کراں  
 ہوا سنگ سنوادر چاواں  
 ”میرا سُننا گھر آیا ہے  
 میرے سُننے مڑ نہ جاویں  
 میری عمر تینوں لگے  
 توں رج رج خوشیاں مانیں“  
 ایسے وچ ہی جمائدار میرا  
 ماں بھین دیاں گالھاں کڈھدا  
 کاللی کاللی قدم پُٹ دا  
 غصے دے وچ ہتھ پکدا  
 اکھاں دے وچ روس جھلکدا  
 میرے دل نوں بجھدا آیا  
 زور نال پتھر پکایا  
 میری سوچ نوں ہوش تاں آیا

پر میرا سُفنا مُسکایا  
مِٹھاں ترلے کر سڑیل دے  
مساں مساں سی کم بچایا

میں جاگدا سڑدی دُھچے  
سڑک کنارے پتھر ٹکدا  
سُفنے ویکھاں من ہی من ہسدا جاواں  
جمانداریس یو یو کردا  
مڑیا جاندا مڑ مڑ ٹکدا  
پر نہ ویکھے میرا سُفنا  
سڑک کنارے

☆☆☆☆☆

## پتی سال

ناک شاهی کیلنڈر نے  
 میرا بڑا کجھ بدل دتا ہے!  
 اج پنج جنوری ہے  
 تے پچھلے پنج کو سالاں توں  
 (جدوں دا ناک شاهی کیلنڈر لاگو ہویاے)  
 دسویں پتا دا جنم دوس  
 پنج جنوری ہوندائے  
 تے ایسے دن ماں تر گئی سی  
 پتی ورھے پہلاں.....

میں بڑی کشمکش، چ ہاں  
 کہ اج دا دیہاڑا کیوں مناواں  
 میری ماں  
 جو مورت سی شانتی دی  
 ہر کسے دے

دُکھ شکھ دی سا جھن سی  
پر خود دے دی مریض سی

پُولاں ٹٹ جان کارن  
سوٹے نال خردی سی  
پھر وی ہر دم مسکاؤندی سی  
دیوی جیہی لگدی سی مینوں  
میری ماں  
تے اج دے دن خُ گئی سی  
میری ماں!

سوچدا ہاں  
جے کدے ڈاکٹر بن دا میں  
تاں ماں دا علاج کردا میں  
ویہاں سالاں دا ماں دھونا  
ممتا باجھ نہ پھر دا میں!

تے

اج پیٹی ورھے بعد

جدوں میرا دیہاں سالاں دا  
 گھبرو پُت  
 او سے حادثے وچوں  
 لنگھن والا سی  
 تے اک وار پھر میں  
 او سے موڑ تے کھڑا ہو گیا سی۔

پر دنیا دے  
 سبھ توں وڈے ڈاکٹر نے  
 میرے پتر نوں  
 اوں دی ماں موڑ دتی سی  
 اک دیہہ ورھیاں دے  
 گھبرو دی زندگی  
 متا نال جوڑ دتی سی

میرے گھر وچ اج کل  
 اک ماں وچ رہی ہے  
 میرے دیہہ سالاں دے پتر دی ماں

سوچداں نور و دوارے جا کے  
 کیہ ارداس کراواں  
 ماں دی آتمک شانتی دی  
 قوم دی چڑھدی کلا دی  
 گرو جی دے مہان پر ب دی  
 جاں اپنے پتر دیاں خوشیاں دی

اج پہلی وار میں  
 پورا خوش ہاں  
 نہ ادھا اداس  
 نہ ادھا خوش  
 پہلی وار میں  
 پورا خوش ہاں  
 پورا خوش

☆☆☆☆☆

کسے آتک نے بچایا ہے کوئی دھرم

کوئی جد دی  
اُداسی دہیز تے  
بیر دھردی ہے

سماں  
اوس دے متھے تے  
اک الزام دھردا ہے

سماں بدلدا رہیا  
پر الزام نہ بدلے  
نہ جاناں کنج ہوا ج لکھ

دستخط اوہ کردا ہے

کسے وی

اکھ وچ نکو

اوہی دسدا نظارا ہے

نموہ مر مر کے وی جے

نہ الزام مردا ہے

سولی نوں

گل وچ پا کے

رب دا ہی پیروکار اک

رب دے نور نوں

ساڑن دا کوہجا اعلان کردا ہے

ساڑے گا چورا ہے ج

قرآن پاک؟

کیہ مجال اوس دی ہے

نہ اللہ ہی سڑدا ہے

نہ اسلام مردا ہے

رب دے پتر دا نام لے کے  
 ایہ کوئی شیطان آیا ہے  
 جو رب دے نور اتے  
 ربی لوکاں نوں بدنام کردا ہے  
 اک آنکھ نے  
 سد دوال بچایا ہے کوئی دھرم  
 ظالم تاں رب دے نام تے  
 قتل عام کردا ہے

(ایہ کوئی ہٹھ لکھی ٹیری جو نم دی ہٹھلی گوڈا دے ورو دھوچ لکھی گئی سی۔ سد دوال)

## تیرا مُردنا

تیرا مُردنا  
 تے ٹر جانا  
 میرے لئی ہنیر ہے  
 تیرے لئی تاں زنگی چ  
 ہر طرف سویر ہے

انہر چ لٹھا تارا  
 اک لیک بن کے بُجھیا  
 نہ رہی کوئی پیڑ چکھے  
 نہ روشن کوئی چکیر ہے

میں تاں اوووں ہی آکھیا سی

مڑ جا  
 مڑ جا پچھانہ  
 مہن گیا  
 تاں میں کہیا  
 نہ جا  
 نہ جا اویر ہے

رخصتی تیری دا  
 ایہ اج بڑا عجیب دور ہے  
 مڑ پچھانہ  
 وار وار کہاں  
 ہوئی اجے نہ دیر ہے

میں کدو وال جاناے  
 توں وی میرے نال چلیں  
 ایہ وقت بدل جاندا  
 لگدی نہ ذرا دیر ہے

☆☆☆☆☆

## شٹ-اپ

سیکرٹری بی نے  
 مس جی نوں  
 اک وار پھر  
 اپنے کم وچ  
 دھیان دین نوں  
 اتے کم دی  
 رفتار ودھاؤن لئی کہا

ایہہ امریکہ ہے  
 امریکہ!

فٹا فٹ ہتھ چلاؤ

مشین کھڑی نہ ہووے!

ہولی کم کرنا ہے  
گھر نوں جاؤ  
پرڈکشن ودھ ہووے  
سبھ نوں انعام  
گھٹ ہووے  
تاں چھانٹی دا پکا فرمان

پ  
مس جی نے  
مسٹر بی نوں  
دوسری وار وی  
”سٹ۔ اپ“  
آکھ دتا  
مسٹر بی توں  
رہا نہ گیا  
اُچی آواز بولیا  
ہے

لگدے مس جی

تینوں میرے نال

عشق ہو گئے

مس بی نے

شرما کے

ذرا لکا کھیا

”ش-ا-ٹ-اپ!!

☆☆☆☆☆

## نویں کر چاری

سارے پاسے  
 نویں آئی کر چاری دی  
 چمچا ہے اج کل  
 اوہدی بولی  
 شبدیں دا اچارن ڈھنگ  
 بولن لکیاں  
 اکھاں دے منکاون دا ول  
 سبھ توں ودھ  
 اوہدے لک دے کولھیاں توں  
 پٹھاں کر کے پائی پیٹ  
 اُچی کر کے پائی شرٹ  
 جس کر کے

اوہی ناہی دے  
 پٹھاں کر کے  
 سچے پاسے  
 سون چڑی  
 تے چچکایا  
 مہندی دا گلاب  
 ہور وی مہکاں وٹے  
 تے  
 اتانہہ  
 جو ڈھکیا ہووے  
 ذرا زیادہ دکھے  
 اوں دے سوہنے  
 موڈھیاں تک کٹے ہوئے  
 دو رنگے وال  
 کھچ پاؤندے کروڑ  
 بیلٹ نال میچ کھاندے  
 اُچی اڈی دے سینڈل  
 تردی تاں انج  
 کہ دھرتی نوں بھار نہ لگے

ایہ غمگین  
 سبھ توں اگے نکل جائے گی، ”یا.....ا.....ر“  
 باس نوں بڑی پسند ہے  
 دیکھیا، اج کل  
 اوہدا موڈ وی ٹھیک رہندا،  
 ہر کم لئی پہلاں  
 اوہدی صلاح ہی لیندا  
 جویں ایس کڑی دے  
 آؤن توں پہلاں  
 دفتر وچ باقی  
 سبھ جھکھ مار دے رہے ہوں۔  
 ساتھی کر چاری  
 سڑ بل وی رہے سن  
 تے اوں کڑی دی  
 اک نظر بھرن نوں  
 اوہدے نال گل کرن نوں  
 اوہدے نال بہہ کے  
 چاہ پین نوں  
 ترس وی رہے سن

دفتر وچ  
 من ہی من  
 دفتر دے باہر  
 اُچی اُچی  
 باس نوں وی گالھاں کڈھدے  
 جو سارا دن  
 اوس گڑی نوں چھڈا ہی نہیں ہی  
 شام نوں وی  
 اپنی مرسیڈز وچ  
 رائیڈ دیندا  
 ہور کسے نوں موقعہ کنج ملدا  
 اچانک  
 اک دن  
 باس نے  
 کسے کم تے سوال کیتا  
 نویں کرپاری نے  
 غصہ کیتا تے  
 جواب نہ دتا  
 باس دا دل ٹٹیا

عُصے وچ بولیا  
 ”آئی سائن یور چیک“  
 ”ڈیم اٹ“  
 ”جواب دے“  
 نوین کرچاری نے  
 فائل ٹیبل تے دھری  
 تے کہیا  
 ”آئی ڈونٹ کیئر“  
 ”ہیک“  
 اینڈ کیپ یور  
 ڈیم چیک“  
 تے ادہ  
 لک توں نیویں پینٹ  
 ناہی توں اُچی شرٹ والی  
 کرچاری  
 اپنا پرس  
 موڈھے تے لٹکائی  
 تیز قدماں نال  
 دفتر توں

باہر دل ٹری جا رہی سی

باس چیکھدا ہویا

کمرے وچ جا وڑیا

سہ کرچاری

اوس نوں ملنا چاہوندے

من ہی من ترسدے

کھچرا جیہا ہسدے

اپنے کماں وچ

رُجھے ہون دا

بہانہ کر رہے سن

تے

ہنے گئی کرچاری

اپنے بوائے فرینڈ نال

پھراٹے کڈھدی

کیمرہ کار وچ

ہسدی ہسدی جا رہی سی

بے پرواہ

☆☆☆☆☆

## پیاں

جے میں  
 مشک چلکی  
 اک مارو تھل پار کر  
 تیری پاس بُجھاؤن  
 نکلیا ساں  
 خود کناں پیاں ساں  
 تیری ترپتی نے دیا

تیری اگ نے  
 کیتا اپنا شانت مینوں  
 کہ وار وار  
 اگ نال کھیڈ کے  
 سڑ مرن نوں چت  
 کردا ہے

☆☆☆☆☆

ہوند

سونامی آوے جاں

کیٹرینا آوے

ملیامیٹ کرے

جاں

تباہی چاوے

اک گل تاں

پکی کر جاوے

رب جاوے

رب دی ہوند ہے

جو رب دے کے بچاوے

☆☆☆☆☆

## ایجنٹ

یار ایجنٹ بھاء جی  
 توں یار  
 ساڈے نال  
 اسجھناں والی گل نہ کریں  
 اجنٹ یار بڑے  
 وچ لے---- دے ہندے آ

تیرے نال ورتدیاں  
 اپنے سال ہو گئے  
 توں یار مینوں  
 اج وی ایجنٹ سمجھداں  
 بڑی ماڑی گل آ بھاء  
 دل توڑ تاں  
 آپاں تاں بھراواں توں وی ددھ آں

پر غصہ نہ کریں یار

ایجنٹ فیر وی

ایجنٹ ای ہونڈے آ

پتی اے

اوہ وار وار

کہہ رہیا سی

ایجنٹ

وی اوہڈے ہی پیسیاں دی

خریدی ولایتی وکی

مُھڈیا گوشت

چکن مکھنی کھاندا

مسکراؤندا کہہ رہیا سی

بائی توں تاں بھرا ایں

تیرے نال کاہدا ایجنٹ

توں چائی والے

دو کِلے وچ

تینوں ایدکیں

امریکہ بھیج دینا

☆☆☆☆☆

## ترپ

تیرا پیار  
 کیوں بندے نوں  
 زندگی بھر ترفاوے  
 توں  
 اوہ سبھ کجھ  
 کھوہ لینے  
 جو

جیون توں پاوے  
 رات دی نیند  
 دن دا چین  
 تن دی بھکھ  
 من دا سکھ  
 جد

سجھ کچھ ہے

تیری مایا

پھر کیوں

کہہ کے

اپنا بندہ

اینا توں

ستایا؟



## عشق

عشق توں توبہ کیتی یار  
عشق توں توبہ کیتی یار

سارا جیون لکھے لگا  
عشق نے ہوڑ نہ کیتی یار  
عشق توں توبہ کیتی یار  
عشق پا بھلیکھے میری  
روح وچ لئی پلیتی یار  
عشق توں توبہ کیتی یار

عشق تیرا جھوٹھا نہ سچا  
برہا دی اگ وچ سڑیا  
پھر کچے دا کچا

عشق توں ہوئے قربان  
 پر اسیں بھورا قدر نہ کیتی یار  
 عشق توں توبہ کیتی یار

ایس عمر چ آ کے سانوں  
 عشق نے مارے طعنے  
 ملن لئی لکھ متاں ترے  
 چھڈن دے لکھ بہانے  
 کبھڑی عمرے عشق نے  
 ساڈے نال رُسائی کیتی  
 عشق توں توبہ کیتی یار  
 عشق توں توبہ کیتی یار

☆☆☆☆☆

گیت

## دل والے ویٹھے

آ کے دل والے ویٹھے وچ بہہ گیا  
 نہ گیا کتے ہور مترو  
 ساڈا سکھ چین چپ چاپ لے گیا  
 ہے سوہنا پکا چور مترو

آ کے سُفنے چ پہلاں سوہ لے گیا  
 مار نظراں دے تیر روح لے گیا  
 اوہدی تصویر نیناں وچ لہہ گئی  
 نہ کسے کوئی ہور مترو

بن برچھی اوہ سینے وچ لہہ گیا  
 مراں تِل تِل کھانا پینا رہ گیا  
 اوہدے درشناں دی سِک اک رہ گئی  
 نہ چاہواں کجھ ہور مترو

بھولے بھالے اسیں راہ جاندے پھس گئے  
 ساڈے ہنجواں نوں تک سوہنے ہس پئے  
 آپ چن وانگوں بدلاں جی مٹھپ گئے  
 تے روندی رہی چکور مترو

اوہدی یاد وچ دن رات گالیے  
 ہر گلی پنڈ شہر دلش بھالیے  
 بن مہک ساڈے ساہواں وچ لہہ گیا  
 نہ وسے کتے ہور مترو  
 ساڈا سکھ چین نیندراں وی لے گیا ہے  
 سوہنا پکا چور مترو

☆☆☆☆☆

## برساتاں لائیاں

سورج ڈھلیا راتاں آئیاں  
پھر اکھیاں برساتاں لائیاں

اوہ دور دور دور وے  
حال دل میرے دا کون دے  
تاریاں سنگ نت باتاں لائیاں  
پھر اکھیاں برساتاں لائیاں

ڈنگ برہا دے بڑے ٹکلیے وے  
کوئی بھیج ماندری کیلے وے  
پھرن ڈکاری گھاتاں لائیاں  
پھر اکھیاں برساتاں لائیاں

تیرے وعدیاں دا ایہ حال مائی  
 کنے لنگھ گئے ساون سیال وے مائی  
 برہا دیاں سوغاتاں پائیاں  
 پھر اکھیاں برساتاں لائیاں

تیرے نال سی جو نکلاس بڑا  
 اوہ کدووال اداس بڑا  
 ہر تھاں تیریاں گھاٹاں پائیاں  
 پھر اکھیاں برساتاں لائیاں

سورج ڈھلیا راتاں آئیاں  
 پھر اکھیاں برساتاں لائیاں

☆☆☆☆☆

## کدے نہ ماہی دل رکھدا

ساڈے ہاسیاں دے ویر ایویں پئے گیا  
 کدے نہ ماہی دل رکھدا  
 بناں چُچھیا ہی دل میرا لے گیا  
 مل نہیوں پایا ککھ دا

پا کے سوٹ عنابی شیشہ ویکھدی  
 میری گت پھیر موڈھیاں تے کھيڈدی  
 دھوں کالجے نوں پاوے دل وٹ دا  
 کدے نہ ماہی دل رکھدا

لواں بڑکاں تے اُٹھ اُٹھ دھاوندی  
 لگے ماپے دی آواز دوروں آوندی  
 سینہ دھڑکے بوہا جاں کھڑکدا  
 کدے نہ ماہی دل رکھدا

یاد جد وی ستاوے سوہنے ٹھگ دی  
 پون پڑے دی وی اگ واگ لگدی  
 بھٹھا برہوں دا سینے وچ بھکھدا  
 کدے نہ ماہی دل رکھدا

☆☆☆☆☆

## یاد تیری

یاد تیری جان کڈھدی ہائے  
 یاد تیری جان کڈھدی  
 دل دھڑکے روح میری تڑپے  
 چچی نت پھراں وڈھدی  
 یاد تیری جان کڈھدی

اوہ وی دن سن توں دکھی نال میری  
 گھڑے وانگ لگا رہندا سی  
 دور پنڈ توں انباں والے کھوہ تے  
 ڈھک ڈھک نال بہندا سی  
 وے توں موڑیا کدے نہ مُردا  
 کنے میں تیرے ہاڑے کڈھدی  
 ہائے وے یاد تیری جان کڈھدی

کھوہ اُجڑے تیرے بن سوہنیا  
 وکھ وکھ آدنا بھونیاں  
 سَنک کے کریر وانگ ہونیاں  
 مٹھے بیراں دیاں بیریاں  
 مَج اوج انہی والا بوٹا  
 نہ اودہ پینگھ والا جھوٹا  
 جو انبراں توں تارے پھڑدی  
 ہائے یاد تیری جان کڈھدی

تینوں وچ پردیاں ہیریا  
 مل سکیاں ہور پریاں  
 میرے کھیس تے تھلایاں بُھلیاں  
 ہتھیں بنھیاں جو دریاں  
 کہنے گدیاں سرہانے  
 ہن لگدے پرانے  
 صندوق وچ پھراں کجی  
 ہائے 'وے یاد تیری جان کڈھدی  
 وے یاد تیری جان کڈھدی

## ای-میل پائی

تینوں ای میل پائی  
 نال فوٹو دی لگائی  
 تیرے پھیر دی پسند نہ میں آئی جتا  
 مہنے دیندی سانوں نت بھرجائی جتا

آپ توں امریکہ وچ لوئیں نت مزہ وے  
 میں پنجاب وچ بیٹھی پاواں نت سزا وے  
 روز سناں نوئیں طعنے  
 نت لاواں میں بہانے  
 میری سونی دس کدوں سنوائی جتا  
 مہنے دیندی سانوں نت بھرجائی جتا

کدے چٹھی کوئی خط وی گھلیا ہے لکھ  
 ای- میل دا جواب وی نہ سریا ہے اک  
 دس ایہ کیہ طریقہ  
 تیری کاہدی امریکہ  
 ایویں وادھو ہی توں بھل ہے بنائی بچا  
 مہنے دیندی سانوں نت بھرجائی بچا

پیزا ٹیکسی ٹرک جاں ڈلواری تے جاویں  
 میرے دل دا توں ماہی کاہتوں گئے گھبراویں  
 وے میں تیری سوہنیاں  
 تیری تیری بہریا ہاں لگائی بچا  
 مہنے دیندی سانوں نت بھرجائی بچا

میری جند بنی رُکھ ہے کریہ دا  
 پھکا پیندا جاوے روپ گندھویں سریر دا  
 تینوں ڈالراں دا چاء  
 دس مینوں کاہدا بھاء  
 سکھ مانیں جیہڑی کدووال ویاہی بچا  
 مہنے دیندی سانوں نت بھرجائی بچا

تینوں ای میل پائی

نال فوٹو وی لگائی

تیرے پھیر وی پسند نہ میں آئی بچنا

مہنے دیندی سانوں نت بھر جائی بچنا

نوٹ: پنجاب وچ ویاہ کے چھڈی ہوئی گڑی دی پکار جو ویزا اڈیک دی

ہے تے اوس دامانہی اوس دی کوئی خبر نہیں لیندا۔

## جد تیرے درشن پائیے

لال پھل دوہاں گنتاں اُتے سجدے  
 اوہدے گول مکھڑے دے نال پھدے  
 تیرے ٹیڈھے میڈھے چیر  
 سانوں کیتا نی فقیر  
 دس کیمڑے ٹلے تے جائیے  
 سانوں ساڈا رب ملدا  
 جد تیرے درشن پائیے  
 سانوں ساڈا رب ملدا

سدا منک منک پب رکھدی  
 کہ دھرتی تے بھار نہ پوے  
 تاب جھلی نہ جاوے اوہدی اکھ دی  
 کوئی ساڈی سام نہ لوے  
 اوہ تاں ہولی ہولی بولے  
 شہد کناں وچ گھولے  
 ساڈے دل چ گلاب جاوے کھلدا  
 سانوں ساڈا رب ملدا

نمہاں نمہاں جدوں ہسدی  
 گول مکھڑے تے لالی آوے  
 ڈالی تے گلاب سنگدا  
 جدوں اکھ نال اکھ ملاوے  
 زلفاں دا گیا ڈنگیا  
 منڈا گلیاں چج آواگون پھردا  
 سانوں ساڈا رب ملدا

لال سوٹ پا کے گلی وچوں نکلی  
 چانن گلاب ہو گیا  
 اوہدا جھانجھر دی نمی نمی چھن چھن  
 سُن کے بے حال ہو گیا  
 تونہیوں دل دا ہے گہنا  
 ہُن تیرے نال رہنا  
 ارادہ کیتا پکا چہدا  
 نی سانوں ساڈا رب ملدا  
 مہندی والے ہتھ رنگے  
 کڈھ نجی توں گوانڈھی دے ویہڑے

بول تیرے کنیں گونجے  
اکھاں چ گھسن تیرے گیرے

تیرے نال اج پنچنا  
بڑے جہ توں خیال میرے ملدا  
سانوں ساڈا رب ملدا  
پا کے چاٹی چ مدھانی ددھ رڑ کے  
چوڑے والی بانہہ کڈھ کے  
تیرے کھیتاں چ بھل کیہڑا کھڑیا  
بہار مینوں پچھے کھڑ کے  
تیری ہرنی دی ٹور  
لگے پیلاں پاؤن مور  
رنگ زلف دا گھٹا نال ملدا  
سانوں ساڈا رب ملدا

جد تیرے درشن پائیے  
سانوں ساڈا رب ملدا

☆☆☆☆☆

## بہہ سکیے چھاویں یاداں دی

جیہدی خاطر زندگی زلائی  
اوہ تہن ملدے ناہیوں  
بہہ سکیے چھاویں یاداں دی  
اوہ پل دی ملدے ناہیوں

اوہ دور دور دور گئے  
نہ دس کے کوئی قصور گئے  
جو کھڑے سی پہلے پیار تے  
اوہ پھل ہن کھڑے نہیوں  
بہہ سکیے چھاویں یاداں دی  
اوہ پل دی ملدے ناہیوں

اوہ جد توں جدا ہویا ہے  
لوکیں دسدے خدا ہویا ہے

جیہڑے ڈھک ڈھک ہیندے سی کول کول  
ہن تھاں توں ہلدے ناہیوں  
بہہ سکے چھاویں یاداں دی  
اوہ پل وی ملدے ناہیوں

نت زہر جدائی دا پیندے ہاں  
اوپرے اوپرے جیہے جیندے ہاں  
پھٹ جان الھے زخم جیہڑے  
لکھ یتیں ملدے ناہیوں  
بہہ سکے چھاویں یاداں دی  
اوہ پل وی ملدے ناہیوں

کدووال دی درد کہانی ایہ  
سُن سُن کے لوکاں مانی ایہ  
جیہڑے اوکھڑے سدھیاں راہواں تے  
منزل تے ملدے ناہیوں  
بہہ سکے چھاویں یاداں دی  
اوہ پل وی ملدے ناہیوں

## نہیوں لگا تیرے نال

سانوں مہیوں لگا تیرے نال وے  
ساڈا حال ہويا بے حال وے

راتاں نوں اُٹھ اُٹھ دھاواں میں  
نکاں نہیریاں ج سُنیاں راہواں میں  
ساتھوں دل نہیوں ہندا سنبھال وے

ایویں دور توں نہ ترباں چھیڑ وے  
کدوں مکے جدائی والے گیڑ وے  
تیرے برہوں نے کیتا بُرا حال وے

کدے دل دی گل نہیں آکھی  
ہنجو کردے نے یاداں دی راکھی  
تیرے عشق نے کیتا کنگال وے

نھیری نفرت دی جدوں وگدی  
 اگ بستی میری وچ لگدی  
 رام اللہ دے بھلدا خیال وے

اوہ جدوں دا گیا کدووال وے  
 مُڑ پچھیا نہ ساڈا حال وے  
 زتاں بدلیاں کئی ہر سال وے

☆☆☆☆☆

## دل جانی

دل جاناں کاہنوں گیاں دل توڑ  
جے کردیں محبتاں سچیاں  
ساڈا دل سانوں موڑ وے ..... دل جاناں

آپ ٹر گیا نیں دور اتھے بھیڑا زمانہ  
نہ لے لے تیرا نت ماردا طعنہ  
ہوئی حیثیت میری جویں سڑکاں تے رول  
ساڈا دل سانوں موڑ وے ..... دل جاناں

پہلاں جانو جانو کہہ کے ساڈا من موہ لیا  
جدوں اکھ ساڈی کھلی ساڈا دل کھوہ لیا  
اوٹھاں والے لد گے ساڈا لٹ کے بھنور -- دل جاناں  
ساڈا دل سانوں موڑ وے ..... دل جاناں

مت ماں دی نہ منی بڑا روئی کر لائی  
 پگ باپ دی دی روئی نہ میں ذرا شرمائی  
 تیرے عشق چھ ہویا ساتھوں باپ گھور..... دل جانیاں  
 ساڈا دل سانوں موڑ وے ..... دل جانیاں

جدوں فون سانوں لاوین گئیں گوریاں دے نام  
 تیرے کینیڈا دے لارے سانوں کیتا بدنام  
 وچے چھڈ کے پڑھائیاں اسیں ہوئے کمزور  
 ساڈا دل سانوں موڑ وے..... دل جانیاں

کدو وال نے وی مینوں سی بڑا سمجھایا  
 جدوں جگ نالوں توڑ سی تینوں اپنایا  
 لگا بکھاں اُتے تالا ساڈا دل پاوے شور  
 ساڈا دل سانوں موڑ وے..... دل جانیاں

☆☆☆☆☆

## دل توڑیں نہ

تیرے ہاسیاں نے کڈھی ساڈی جان  
 اسیں تیرے اتوں ہوئے قربان  
 دیکھی سانوں موڑیں نہ  
 دل ساڈا توڑیں نہ

ماراں بھئی وچ کیرے وار وار وے  
 جان کڈھ لئی توں میری سوہنے یار وے  
 جدوں روٹیاں میں لاواں  
 بالن برہا دا ڈاہواں  
 ساڈا ملنا اوہ ربا کدے ہوڑیں نہ  
 ساڈا دل توڑیں نہ

ایویں الھڑاں نوں برہا وچ جھوک نہ  
 مڑ گیاں نوں واچاں مار روک نہ

ساڈے سمجھ نہ آئی  
 توں ہے پکا ہرجائی  
 دل ہور کسے نال جوڑیں نہ  
 ساڈا دل توڑیں نہ

تیری مرضی توں جویں بھاویں جی وے  
 اسیں لگدے وی دس تیرے کیہ وے  
 تیتھوں واری میں جوانی  
 دے جا اک کوئی نشانی  
 ساڈی آخری بنیٹی موڑیں نہ  
 دل ساڈا توڑیں نہ

کدووال نال پویں نہ صلاہیں وے  
 پتا لگو روؤ بھیں مار دھاہیں وے  
 توں تاں ازلاں توں چور  
 اوہدا دل کجھ ہور  
 گل اوہدے نال کریں بے لوڑی نہ  
 دل ساڈا توڑیں نہ

☆☆☆☆☆

## میں پہنچاں گا ضروری

بڑی مُشکل ہے منزل تے ہے بڑی دور  
دل چھوٹا نہ کریں میں پہنچاں گا ضرور

نہ مارگ درشک نہ کوئی راہگیر  
نہ ونجھلی ہی ساتھی نہ بوہڑے پنج پیر  
تیرے برہوں نے توڑیا سارا غرور  
دل چھوٹا نہ کریں میں پہنچاں گا ضرور

جدوں وگے ٹھنڈی پون یاد لے کے آوے تیری  
رکھیں بوہے اُتے اکھ ساڈی جوگی والی پھیری  
دل اٹھ اٹھ دھاوے کیتا ویزے مجبور  
دل چھوٹا نہ کریں میں پہنچاں گا ضرور

اودھر کالیاں گھٹاواں باگیں پیلاں پاؤن مور  
ایدھر کماں دی دوڑ تے ڈالراں دا شور  
گھر کار کیہ موٹر کیتا کشتیاں نے چور  
دل چھوٹا نہ کریں میں پہنچاں گا ضرور

کہندے جٹ والی یاری فلاح والا موچھا  
لایا ڈالراں نے گھن پر قائم ساڈا سوٹا  
لنڈنوں پنڈ وچ آ کے یار انگریزی بول  
آئی ڈونٹ کئیر آکھے، گنڈا سوچ سوچ کھولے  
کدو وال وچوں اٹھ ہوئے پردیسیں مشہور  
دل چھوٹا نہ کریں میں پہنچاں گا ضرور

☆☆☆☆☆

## دھیاں پُڑاں دا کھیڑا ہے

(ایہ گیت میں فتح جیت سنگھ دے 13 ویں جنم دن تے لکھیا سی۔ ایس گیت وچ دھیاں تے پُڑاں نوں برابر جانا ہے۔ مینوں راگنی تے فتح جیت اکو جیہے لکدے ہن۔)

دھیاں پُڑاں دا کھیڑا ہے  
 بھریا بھریا دیڑا ہے  
 جو نہ منگے رب توں لوکو  
 دسو مینوں کھیڑا ہے  
 دھیاں پُڑاں دا کھیڑا ہے

رب نے سانوں بخشی دات  
 ایس توں وڈی نہ کوئی سوغات  
 شکر مالکا تیرا ہے  
 شکر دا اہرود تیرا ہے  
 بھریا بھریا دیڑا ہے

دھی پُتر جگ تے نشانی  
 لمبی جیون خوشحال زندگانی  
 ایہ ارداسا میرا ہے  
 دھیاں پُتراں دا کھیڑا ہے

ریڑا کڈی سائیکل چھڈے  
 ہن چلاؤندے موٹر کار  
 کمپیوٹر ایکس باکس ایچ ڈی ٹی وی  
 آؤٹ ڈیٹ ڈی سی آر  
 چوکیٹ چک مار کے کھاوَن  
 مونہہ نہ لاؤندے پیڑا ہے  
 دھیاں پُتراں دا کھیڑا ہے

پُتر دھیاں مَہل تے کلیاں  
 رہن سدا ایہہ کھڑدے  
 ہسن روون غمے ہوون  
 خوشی دے بوہے بھڑدے

ہسدے ہسدے رہن سدا  
 رب چ بھروسا میرا ہے  
 دھیاں پُتراں دا کھیڑا ہے  
 بھریا بھریا ویڑا ہے

پونے دس سال وچ اُداسی  
 کڈھ لئے اساں اکلے  
 فتح جیت نیا بیکونک وچ ہو گئی بلے بلے  
 فتح جیت دسویں دے اُنی اتانوے نوں جیا  
 دلش ودیش چ ہو گئی بلے بلے  
 تیراں دا اج ہو گیا  
 ٹین ایجر اج ہو گیا  
 لال سُر جیت کورے تیرا ہے  
 بگا شیر ایہ میرا ہے  
 بھریا بھریا ویڑا ہے

☆☆☆☆☆

## میلے وچ بھنگڑا

بن بن آ گئے میلے دے وچ ڈاراں  
 کھلے چادرے تے لڑ چھڈے سرداراں  
 پاؤن بھنگڑے تے لوک بکے بکے  
 میلے دے وچ پاؤن بھنگڑا گھبرو جوان ہٹے کٹے  
 اوہناں بنھ کھلا پد ڈگا ڈھول اُتے لایا  
 بچہ بڈھا کیہ جوان دوڑا پد وچ آیا  
 رووے سنتو پکوڑے رہ گئے کچے  
 میلے دے وچ پاؤن بھنگڑا.....

چڑھ موڈھیاں تے نچے اوہ تاں بن بن پال  
 کدے چکری گھماؤندے کدے پاؤندے نیں دھال  
 مار مار لکارے کدے ہسے  
 میلے دے وچ پاؤن بھنگڑا.....

جوڑ ویکھی نال ویکھی اوہناں گڈا جیوں بنایا  
 اوتھے بہہ جا بہہ جا ہوگی، رانجھا بن آیا  
 سُن ہوک پنج پیر آئے سچے  
 میلے دے وچ پاؤن بھنگڑا.....

جھوم جھوم کے جواتاں پھر لڈی جدوں پائی  
 پانی کھوہ اُتے بھرے ایسی ملکی دکھائی  
 ہووے غصے جدوں راہ کیا ڈکے  
 میلے دے وچ پاؤن بھنگڑا.....

کڈھے کینٹھے والا دھار کدے ددھ رڑکاؤن  
 کڈھ مورنیاں یارو کدے چرخہ گھماؤن  
 آیا مرزا تے سارے اٹھ نچے  
 میلے دے وچ پاؤن بھنگڑا.....

☆☆☆☆☆

## بازی

ایہ ہے عشق دی بازی  
 کیمڑا جتے کون ہارے  
 دُکھ جھولی چ پوا کے  
 کوئی سُنی جاوے لارے

سوچاں اک واری آوے  
 سانوں ہک نال لاوے  
 اکھاں وچ پا کے اکھاں  
 ساڈے سینے ٹھنڈ پاوے  
 رات نگھ گنی ہائے  
 ساڈی گن گن تارے

جدوں وگدی اے وا  
 اٹھن دل وچ چا  
 پا کے باہواں وچ باہواں  
 گناں چھاتی وچوں ساہ  
 نکاں دور تک راہواں  
 میں چڑھ کے پُجّارے

زہر ہجر دی پلاوے  
 سانوں تیری امریکہ  
 بچھے سارے میرے چا  
 خون طعیاں نے کیتا  
 جنگ قابل بغداد دی  
 دسیں توں پواڑے

ہن عراق دی لڑائی  
 پہلا ستمبر گیاراں  
 کیتا ویزیاں نے تنگ  
 نویاں آئیاں سرکاراں

ہن رب ہی ملاؤ  
کدے یار پیارے

کدو وال نوں بُلا کے  
حال دل دا سنا کے  
اوہنوں آکھیں اک وار  
سانوں مل جاوے آ کے  
جیہڑے کردے پیار  
پھاڑ ٹپ جان سارے

☆☆☆☆☆

## ساون

جھڑی ساون نے لائی بجنا  
 یاداں تیریاں ستائی بجنا  
 ساون دا مہینہ باغیں پیلاں پاؤن مور وے  
 توں پردیس اتھے حسناں دے پُور وے  
 نظراں نے رکھ دے نکائی بجنا  
 جھڑی ساون نے لائی بجنا

ساون دا مہینہ پوے ٹھنڈی ٹھنڈی بھور وے  
 برہا ستاوے دل ہویا مجبور وے  
 سہی نہیوں جاندی ہائے جدائی بجنا  
 جھڑی ساون نے لائی بجنا

ساون دا مہینہ پینگھ پٹلاں تے چڑھے وے  
 توں بیٹھا دور گھرے ماں تیری لڑے وے  
 ہونی کدوں میری سنوائی بجنا  
 جھڑی ساون نے لائی بجنا

ساون دا مہینہ دی جھیاں ساریاں مناؤن وے  
 مل کے دندا سا گدھے وچ دھچو پاؤن وے  
 میں مر جانی کیوں بھلائی بجنا  
 جھڑی ساون نے لائی بجنا

ساون دا مہینہ  
 کدو وال والیا توں پھیرا کیوں نہ پایا وے  
 ڈالراں دا لو بھی توں میں روپ گویا وے  
 کھڑی گلوں دس رسوائی بجنا  
 جھڑی ساون نے لائی بجنا

☆☆☆☆☆

## لارے

تیرے لاریاں نے جتنا نوں توڑیا  
 ہر ایکشن بعد پنج سال  
 حال پچھن لئی مُو نہ بوہڑیا  
 ہر ایکشن بعد پنج سال

ساڈی روح وی پیاسی لوک مردے  
 تسیں اپنے خزانے رہے بھردے  
 ہویا کھیت مزدور کنگال  
 ہر ایکشن بعد پنج سال

تیرے جشناں دے خرچے کئی لکھ دے  
 ایدھر قرضے نے کیتے لوک لکھ دے  
 خودکشی رہیہ گئی اکو اک ڈھال  
 ہر ایکشن بعد پنج سال

دن افر شاہی لٹے جالے کچھے راتیں آؤن  
 دھی آٹے دی چڑی کس کوٹھی ج لکاؤن  
 کویں رکھاں اکھاں میلیاں توں سنبھال  
 ہر الیکشن بعد پنج سال

کاگری بھاجپائی کامنٹ تے اکالی  
 راج نیتی دی ہوئی بھرٹھا چار دی دیوالی  
 پنجاب کشمیر دلی بھادیں بنگال  
 ہر الیکشن بعد پنج سال

کدو وال دی لوکو نہیں کوئی سنوائی  
 اگ لاکے سڑمراں جاں لواں کھوتے پھاعی  
 عیتا دیش دے کردے ذرا وی خیال  
 ہر الیکشن بعد پنج سال  
 حال پچھن لئی مڑ نہ بوہڑیا  
 ہر الیکشن بعد پنج سال

☆☆☆☆☆

## روح پردیسن

جن بدلاں اولھے ہويا اے  
 چانن نے بوہا ڈھویا اے  
 ساڈی روح پردیسن ہوئی اے  
 اوہ دور جدوں دا ہويا اے

اسیں وانگ منوراں بن چکے  
 مٹ گئی متھے توں لیک میرے  
 ہنجو سک گئے ہاسے مک گئے

چھاتی وچ دب گئی چیک میرے  
 نہ دعا لگے نہ دوا لگے  
 عشق دا ڈنگیا ہويا اے  
 ساڈی روح پردیسن ہوئی اے

اوہ دور جدوں دا ہویا اے  
 پون پُتے دی وگے جاں پچھوں دی  
 کیہ فرق پوے منوراں نوں  
 زندگی راہاں وچ زل گئی  
 کیہ کرنا جنت دیاں حوراں نوں  
 اک تاں گھ جتن دی نت سانوں  
 جس چین اساڈا کھویا اے  
 ساڈی روح پردیسن ہوئی اے  
 اوہ دور جدوں دا ہویا اے

اوہ دل تاں اوس نوں ہار بیٹھے  
 جس دل تے چوٹاں کھاندے ساں  
 اوہناں راہیاں نوں ہی چھڈ دتا  
 جہناں راہواں تے کٹھے جاندے ساں  
 اک وار تاں پچھے حال کوئی  
 کدووال نوں کیہ ہویا اے  
 ساڈی روح پردیسن ہوئی اے  
 اوہ دور جدوں دا ہویا اے

☆☆☆☆☆

دست دس

فجرات نال  
کوی بیارا سندو

کرومال

بھووال  
لئی

بھووال

4-9-2022

